

LETNIK XXXIV, ŠTEVILKA 4/2018

NOVA GLASILO
FILATELISTIČNE
ZVEZE SLOVENIJE

FILATELIJA

ISSN 1408-0303

V tej številki si lahko preberete:

Peter Suhadolc Beseda predsednika	3
Igor Pirc Razstava SLOVENIJA 2019 bo posvečena stoletnici Verigarjev	4
Boštjan Petauer Čudoviti svet maksimum kart (III.)	6
Boštjan Petauer Tekmovanje za najboljšo MK leta 2017	11
Veselko Guštin Zgodba o pismu - 7	12
Marjan Merkač Mati fabrika - Železarna Ravne	14
Boštjan Petauer Predlog Pošti Slovenije	19
Veselko Guštin Zgodba o pismu - 8	20
Alojz Tomc Leto Verigarjev je že tu	25
Bojan Bračič Dokumentiranje našega dela	28
Bojan Bračič Mednarodni simpozij 100 let Verigarjev – prvih slovenskih poštних znamk	32
Konrad Kajtna V pričakovanju 100. obletnice prvih slovenskih poštних znamk	36
Boštjan Petauer Alpe-Jadran Fila 2018 v Varaždinu	38
Staša Prah Predstavitel znamke 100-letnica baleta	40
Bojan Bračič Predstavitel znamke 100 let Verigarjev	42
Primož Čebulj Nagradna križanka	43
Alojz Tomc Prijetno zimsko branje	44
Urednik Manjkajoča stran iz prejšnje številke	46
Pošta Slovenije Zbiranje predlogov za priložnostne poštne znamke 2021!	47

NOVA GLASILO FILATELISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE

FILATELIJA

„Za bogatitev in širjenje filatelističnega znanja.“

NOVA FILATELIJA Glasilo Filatelistične zveze Slovenije

Filatelistična zveza Slovenije (FZS) je registrirana v Ljubljani kot neprofitna organizacija zveze filatelističnih društev v Sloveniji. FZS je članica Mednarodne filatelistične zveze (Federation International de Philatelie - FIP) in Združenja evropskih filatelističnih zvez (Federation Of European Philatelic Associations - FEPA).

Za izdajatelja:
Peter Suhadolc, predsednik FZS.

Uredniški odbor

Glavni in odgovorni urednik:
Veni Ferant
e-naslov: veni.ferant@gmail.com

Člani uredniškega odbora:
Bojan Bračič, Veselko Guštin, Igor Pirc, Alojz Tomc.

Ponatis člankov z navedbo avtorja je dovoljen samo s pisnim soglasjem uredništva.

Fotografija na ovitku:
Pošta Slovenije je v počastitev visokega jubileja Verigarjev izdala poštno znamko z motivom takratnega oblikovalca znamke in primerkom ene od prvih slovenskih znamk. Znamko je oblikovala Tatjana Cvelbar.

Oblikovanje in priprava za tisk: Veni Ferant.

Tisk: Tiskarna Koštomaj, Celje. December 2018.

Naklada: 850 izvodov.

Naslov uredništva: Filatelistična zveza Slovenije,
p.p. 1584, 1001 Ljubljana.
<http://www.fzs.si>

ISSN 1408-0303

Cena: 2 €, za tujino 3 €.

Člani FZS prejema glasilo brezplačno.

Beseda predsednika FZS

Dragi prijatelji filatelisti!

Uredniški odbor Nove filatelije se je odločil, da bo odslej na prvem mestu vsake številke naše revije imel besedo predsednik FZS. Idejo smo premlevali tudi pod bivšim urednikom, pa se ni tedaj nič spremenilo. Po zgledu uvodnikov ostalih revij filatelističnih društev pa mislim, da je tako prav in odslej tudi tako bo.

Ta čas slavimo obletnico naših prvih slovenskih znamk, Verigarjev, ki so bili zasnovani za časa Države Slovencev, Hrvatov in Srbov, to je v času od 29. oktobra do 1. decembra 1918. Prvi dve vrednoti sta nato bili izdani 3. januarja 1919 in tako so znamke prišle v rabo, ko smo bili Slovenci že vključeni v Kraljevino SHS, državo, ki so je kasneje nasilno preimenovali v Jugoslavijo. Verigarji so bili v rabi na ozemlju, poseljenim s Slovenci, Hrvati in Srbi, ki so prej živeli v Avstroogrskem cesarstvu, razen na zasedenem delu Primorske.

Pri Zvezi FZS smo dogodek že proslavili sredi oktobra z mednarodnim simpozijem na temo Verigarjev, izdajo zadevnih referatov v Zborniku »100 let Verigarjev« in izdajo 15-mesečnega koledarja, ki zaznamuje pomembne datume, povezane z novonastalo državo in izidi verigarjskih znamk. Naj se tu za to izjemno delo zahvalim uredniškemu odboru in posebej njegovemu predsedniku Igorju Pircu. Pohvala naj gre tudi za zelo lepo in obsežno filatelistično razstavo o Verigarjih, ki jo je v Brežicah postavil naš član, lokalno Društvo zbiralcev »Verigar«.

Izid samih znamk iz leta 1919 pa bomo proslavili z večjo mednarodno filatelistično razstavo SLOVENIJA2019 konec meseca marca, v sklopu Alpe Jadran Filatelije. Priprave na to veliko razstavo, ki bo v Kamniku od 28. do 31. marca 2019, že tečejo. Da bo razstava uspešno prikazana, pa že sedaj vabim vsa društva, da nam po svojih močeh priskočijo na pomoč.

Rad bi se zahvalil predsedniku Republike Slovenije, g. Borutu Pahorju, za častno pokroviteljstvo tako nad simpozijem kot nad razstavo SLOVENIJA2019, kar nam je vsem v veliko čast. Vse izdaje in prireditve je izdatno podprla Pošta Slovenije, za kar se ji iskreno zahvaljujemo.

Peter Suhadolc

Igor Pirc

Razstava SLOVENIJA 2019 bo posvečena stoletnici Verigarjev

Vsakih sedem let je Zveza FZS na vrsti, da pripravi mednarodno filatelistično razstavo v okviru skupine Alpe Jadran Filatelija. Tokrat jo posvečamo prvim slovenskim poštnim znamkam.

Že pred letom in pol ustanovljeni organizacijski odbor je navezal stike s Filatelističnim društvom Kamnik, skupaj pa potem preko Zavoda za turizem mesta Kamnik še z županstvom. V tej navezi smo ugotovili, da so za čas razstave najprimernejši zadnji dnevi marca, ko mesto praznuje občinski praznik, povezan z rojstvom velikega meščana generala Maistra.

Razstava SLOVENIJA 2019 bo pripravljena v sklopu dogodkov ob stoletnici Verigarjev, pod pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja kot tudi pokroviteljstvom župana mesta Kamnika Marjana Šarca – seveda navezujemo stike z njegovim naslednikom.

V dogovoru s tedanjim županom Marjanom Šarcem so bili obljubljeni prenovljeni prostori nekdanjega samostana v Mekinjah. V sodelovanju z direktorico Zavoda Sašo Ceglar Vidmar in arhitektko občine Kamnik Uršo Mihelčič smo doslej na treh sestankih in enem ogledu s strani koordinatorske razstave dr. Hadmarja Fresacherja že dodobra preverili ustrezne kapacitete in opredelili namembnost posameznih prostorov.

Razstava potrebuje prostor za cca 350 razstavnih vitrin za tekmovalni del in do

Samostan Mekinje pri Kamniku, kjer bo velika filatelistična razstava. Foto: Primož Hleng.

50 vitrin za zbirke v častnem razredu – na razstavi bodo namreč prikazane najboljše verigarske zbirke /velika zlata!, zlata in dve veliki pozlačeni/, poleg njih pa še vabljen zbirka prvih češkoslovaških znamk – znamenitih Hradčanov in pa hrvaških - Listopada. Želimo prikazati prve znamke, ki so jih v času po osamosvojitvi iz avstroogrske monarhije izdale Češkoslovaška, Hrvaška in seveda Slovenija.

Poleg prostorov za komisarje, sodnike in pa za zasedanje DS Alpe Jadran Filatelija, ki je vedno na zadnji dan razstave – le-ta bo potekala od četrтка, 28. do nedelje, 31. marca 2019 – bodo na prireditvi tudi stojnice Pošte Slovenije, pa še kakšne poštno uprave (nemške pošte), FD Kamnik in Zveze FZS ter info stojnica Zavoda za turizem Kamnik.

Prireditve bodo spremljale tudi priložnostne izdaje in žigi, ki jih bo pripravilo društvo iz Kamnika, o čemer boste pravočasno več izvedeli na spletni strani www.fzs-si.

Kamnik leži v osrednji Sloveniji in blizu potencialnim obiskovalcem – vabilo velja vsem, ki boste tako izkoristili priložnost, da se srečate z zelo kakovostnimi filatelističnimi zbirkami vseh tekmovalnih razredov, obenem pa, kar je tudi enkratna in verjetno tudi zadnja priložnost, občudovati tradicionalno zbirko Verigarjev, ki se ponaša z veliko zlato medaljo! V dogovoru z Medobčinskim muzejem Kamnik pa bo takrat v Galeriji

Mihe Maleša na ogled tudi razstava, posvečena avtorju Verigarjev, akademskemu slikarju Ivanu Vavpotiču.

Pripravljalci razstave pa tudi tokrat računamo na prizadevne društvene sodelavce, da nam priskočijo na pomoč pri postavljanju vitrin v sredo, 27. ali v četrtek, 28. marca, ter pri pospravljanju razstave v nedeljo, 31. marca popoldne.

Skupaj smo močnejši!

Leto Verigarjev je tu! Izkoristimo ga in se seznanimo z našo poštno zgodovino.

ipirc711@gmail.com

Ne zamudite te velike priložnosti in obiščite samostan Mekinje tudi v času razstave. Foto: Primož Hieng.

FILATELISTIČNA RAZSTAVA
SLOVENIJA 2019
KAMNIK, 28.–31. MAREC 2019

Boštjan Petauer

Čudoviti svet maksimum kart (III.)

(Izdaje filatelističnih društev in posameznikov v Republiki Sloveniji)

V Sloveniji je kar nekaj filatelističnih društev in njihovih članov, ki izdajajo maksimum karte (MK), kar je vsekakor pohvalno. Nekateri od teh izdajateljev se očitno na tovrstne izdaje spoznajo in izdajajo MK v skladu s FIP pravili, ki smo jih podrobneje opisali v prvem prispevku (glej NF 2/2018) na to témo; tem se le včasih, pa verjetno bolj nenamerno kaka od teh kart ponesreči. Drugi pa stvari jemljejo bolj na lahko in njihovi izdelki ne ustrezajo pravilom; takim primerkom pravimo spominske razglednice (SR).

Čeprav kotirajo, kot smo že pojasnili v prvem delu našega prispevka, MK z znamkami, ki jih je izdal nacionalni poštni operater (pri nas Pošta Slovenije - PS), najvišje, pa je najlažje narediti MK z osebnimi znamkami, zlasti če hkrati izdeláš še razglednico in predlagaš ustrezen poštni žig. Na ta način je možno doseči maksimalno skladnost vseh treh omenjenih elementov; paziti pa je seveda treba na javno dostopnost takih osebnih znamk. Pri znamkah PS se je običajno treba sprijazniti z žigom, ki ga pripravi PS sama in ki vedno ni vizualno najbolje usklajen z ostalima elementoma, se pravi z razglednico in znamko.

V tem prispevku bomo v prvem delu prikazali 8 primerov MK, ki so v skladu z pravili FIP. Priznam, da izbor ni bil prav lahek, saj je ustreznih MK kar nekaj. Pri vsaki obravnavani MK bo pod njo kratek komentar, pri čemer bo kot vodilo služila maksimalna usklajenost med vsemu tremi elementi MK – se pravi razglednico, znamko in žigom.

Maksimum karte, ki ustrezajo FIP pravilom

V začetku predstavljamo štiri MK, izdelane z znamkami Pošte Slovenije.

Praktično popolna skladnost vseh 3 elementov MK.

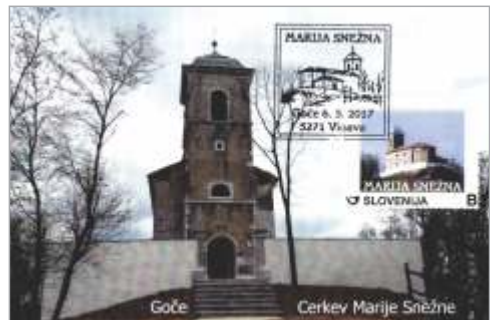
Prav tako zelo lepa skladnost vseh 3 elementov.

Tudi tu lahko govorimo o visoki skladnosti vseh treh elementov MK.

Praktično popolna skladnost vseh elementov.

Dobra skladnost vseh elementov.

Popolna skladnost vseh treh elementov.

Sledijo 4 MK, izdelane na osnovi osebnih znamk.

Popolna skladnost vseh elementov.

Vsi trije elementi so skladni.

Karte, ki ne ustrezajo FIP pravilom – spominske razglednice (SR)

V tem delu bomo prikazali 10 primerov izdaj, ki ne ustrezajo pravilom za MK, ampak so lahko le spominske razglednice. Izbor ni bil prav lahek, saj tudi neustreznih »MK« ne manjka. Precej, zlasti nekoliko starejših izdaj, ni na razglednicah, ampak na računalniško

izdelanih karticah, kar v skladu s pravili FIP ni dovoljeno.

Žal je takih neustreznih primerov »MK« kar nekaj. Kaj je vzrok temu, pa je težko reči. Verjetno gre za pomanjkljivo znanje na eni strani ter željo nekaj ustvariti na drugi. Prav tako je res, da tisti, ki nič ne dela, ne more delati narobe. Je pa to vsekakor škoda, saj je za vsak izdelek, pa naj gre za MK ali SR, vložena dosti truda, pa tudi finančnih sredstev. Tudi SR so lahko lepe in vse je v redu – dokler se ne prodajajo kot MK, kar pa je na žalost zelo pogost pojav.

Izdajateljem MK toplo priporočam, da si na spletni strani FZS ogledajo v slovenščino prevedena pravila FIP za MK, kakor tudi moje predavanje s 100 prosojnicami, ki napisana pravila pojasnjujejo poleg besedila tudi v slikah. Predavanje je bilo prvič izvedeno v okviru razstave MaksiRavne 2018. Po predhodnem dogovoru sem pripravljen svoje predavanje tudi ponoviti v kakem društvu. Priporočljivo je, da se predavanja udeležijo tudi člani več bližnjih društev.

Spominske kartice, izdelane z znamkami Pošte Slovenije, oziroma v enem primeru še z znamko bivše Jugoslavije.

Na znamki je grad Bogenšperk, na razglednici pa grad Otočec.

Čeprav je Idrija znana po čipkah, pa ni vizualne skladnosti med motivoma na razglednici in znamki.

Čeprav je bil Simon Gregorčič znan kot »Goriški slavček«, tudi v tem primeru ni vizualne skladnosti med motivoma na znamki in razglednici.

Podobna zadeva je znana iz Indije, kjer je na razglednici prikazan Tadž Mahal, na znamki, s katero je bila narejena MK, pa princesa, kateri je ta zgradba posvečena.

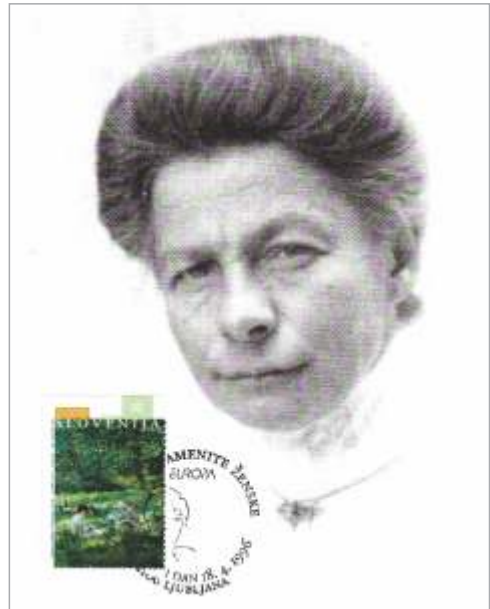
Na razglednici sta dva različna motiva (pa čeprav vsebinsko povezana), kar v skladu s FIP pravili ni dovoljeno.

Na prvi pogled lepa MK, ampak na osnovi računalniškega natisa in ne razglednice, kot je po pravilih FIP.

Z znamko PS, izdano ob 600. obletnici zadnjega ustoličevanja koroških vojvod (desno), ni mogoče narediti MK niti pri nas, niti v Avstriji, saj se predmet na znamki nahaja v Avstriji. Avstrija je leta 1973 izdala znamko z istim motivom, na tej osnovi pa so bile izdelane tudi maksimum karte; ena izmed njih je predstavljena na levi strani (obstajajo tudi z dnevnim žigom Maria Saal – Gospa Sveta).

Čeprav je Ivana Kobilca (1861-1926) na sliki avtorica slike na znamki (Otroci v travi – detajl), pa ni vizualne povezave med razglednico in znamko. Poleg tega je »razglednica« narejena z računalnikom; oboje ni dovoljeno.

Spominske razglednice, pripravljene z osebnimi znamkami

Na razglednici je več motivov (čeprav predstavljajo isti dogodek). Bolje bi bilo uporabiti razglednico z enim samim, z znamko povezanim motivom, potem bi bila MK v skladu s pravili.

Če obstajajo dvomi, ali neka MK »pije vodo«, pardon FIP pravila, sem na razpolago za konzultacije – seveda pred izdajo. Nekaj tega že opravljam.

Tudi kolega Bojan Bračič, ki problematiko maksikart prav tako obvlada, je, kot mi je zagotovil na že omenjeni razstavi, na voljo društvom za pojasnila.

Slišal sem že argument, da se karte izdelujejo v skladu z željami in navodili sponzorjev. S tem ni načeloma nič

Razglednica meri 200 x 135 mm, kar pomeni, da je praktično nemogoče postaviti dve na list formata A4. Poleg tega je na njej preveč motivov; oboje pa je v nasprotju s FIP pravili.

narobe, saj sicer naslednjič ne bodo več sponzorji. Ampak izdelkov, ki niso MK, se kot takih ne sme prodajati in s tem zavajati nič hudega sluteče kupce.

V enem primeru me je izdajatelj poskusil na vsak način prepričati, da gre za MK.

Šlo je za osebno znamko z emblemom organizacije, na razglednici pa je bilo plovilo te organizacije in na njem njen znak. Bil pa je tako majhen, da ga skoraj ni bilo mogoče videti s prostim očesom. Nisem prepričan, da sodniki na razstavah nosijo s seboj kot standardno opremo močna povečevalna stekla...

Na razglednici je več motivov, poleg tega pa ni vizualne povezave z znamko.

Upam, da bo ta prispevek pripomogel k dvigu kvalitete izdanih maksimum kart. Prav tako upam, da mi čez čas ne bo potrebno v našem glasilu objaviti novih primerov »MK«, ki ne ustrezajo pravilom FIP, se pa prodajajo kot MK.

V naslednjem (zadnjem) prispevku pa bomo odgovorili na vprašanje, kako pripraviti razstavno zbirko MK. Pri tem bomo opozorili tudi na nekatere pomanjkljivosti pri zbirkah, ki smo jih sodniki ugotovili na že omenjeni razstavi na Ravnah marca letos.

(se nadaljuje)

(bostjan.petauer@siol.net)

Boštjan Petauer

Tekmovanje za najboljšo maksimum karto leta 2017

V okviru FIP komisije za maksimafilijo je tudi letos potekalo tekmovanje za najboljšo maksimum karto leta 2017. Letos sta bili celo dve: tako za 2016 kot 2017.

Tekmovanje je potekalo od 18. avgusta do 30. septembra letos. Namen tekmovanja je spodbujanje snovalcev maksimum kart k izdelavi maksimum kart, ki čim bolj ustrezajo skladnosti vseh treh elementov (razglednice, znamke in žiga) v skladu z pravili FIP (Mednarodna filatelistična zveza).

Tekmovanja se je udeležilo 21 držav, med njimi tudi Slovenija. Glasovalno pravico smo imeli le člani FIP komisije za maksimafilijo, ki so po posebnem sistemu izbirali po 3, po njihovem mnenju najboljše primerke.

Na prvo mesto se je uvrstila MK iz Francije. Pri glasovanju je dobila 78 točk. Drugo mesto je zasedla Italija (45 točk), tretje mesto pa sta si razdelili Finska in Grčija, ki sta dobili vsaka po 24 točk.

Tekmovanja se je, kot že rečeno, udeležila tudi Slovenija, ki pa ni posegla po najvišjih mestih.

Zmagovalna MK, na kateri je prikazana bazilika Sacre Coeur (Sveto srce) na Montmartru v Parizu. Pripravilo jo je francosko združenje maksimafilistov.

Maksimum karto, ki je zastopala Slovenjo, je oblikoval Vekoslav Krahulec iz Brežic, prikazuje pa Grad Rajhenburg nad Brestanico.

bostjan.petauer@siol.net

Veselko Guštin

Zgodba o pismu - 7

Med na prvi pogled čisto običajnimi pismi se večkrat zgodi, da nam pisemska ovojnica, če jo znamo pravilno pogledati, pokaže še kakšno zanimivost. Zato se takih pisemskih ovojníc nikar ne lotimo s škarjami v preveliki želji po pridobitvi znamk za naš album.

Na sliki 1 vidimo priporočeno pismo iz Celja: CELJE ЦЕЉЕ 2a 30.VIII. 24 - 6 za Bled: BLED 1 b -1.IX.34?! Ali je pismo res potovalo deset let? Sta se poštarica ali poštar kje zmotila?

Slika 1: Sprednja stran potovanega pisma iz leta 1924.

Če ovojnico pogledamo še zadaj, vidimo še en žig Bleda: BLED1 БЛЕД 1 b 31.VIII.24 čez tri znamke za 1 Din Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev (pozneje Jugoslavije)! Torej pomota pri prvem sprednjem odtisu. Priporočeno pismo je bilo naslovljeno Kristini Ocvirk na Bled, v Hotel Stergulc. A ker je gospa odpotovala domov, bila je namreč iz

Bovca, je bilo pismo preusmerjeno v Bovec, Venezia (Giulia), oziroma Julijska Benečija. To potrjuje nalepka z rdečim robom in napisom: Odpotoval/Parti. Ker pa je bilo pismo priporočeno, je pošta dodala še velik T in dopisala manjkajočo poštnino »34 cts« (švicarskega zlatega franka) za tujino. Kako ugotoviti, za kakšen znesek (vrednost) je šlo? Na spletni

strani: <http://www.historicalstatistics.org/Currencyconverter.html> najdemo način pretvarjanja valut. Za 34 cts ugotovimo, da je to bilo približno 4 din, oziroma 1,5

Lire, kar ustreza dvojni manjkajoči poštini, razliki med domačim (3 din) in v tujino poslanim priporočenim pismom (5 din).

Slika 2: Hrbtna stran potovanega pisma iz leta 1924.

Z zadnje strani na sliki 2 vidimo, da je pismo potovalo najprej v Trst: TRIESTE CENTRO * PART.RACC.*-2.IX.24. XI (fašističnega štetja let) in zatem v Bovec. Zakaj pri prevzemu ni bila plačana porto poština z znamkami, ne vemo. Verjetno je prejemnik plačal v gotovini poštarju pri dostavi na domu. To lahko sklepamo iz ročnega zapisa »1,6« lire na sprednji strani.

Cena? Serija žigosanih znamk redne serije znamk, izdane 1. julija 1924, stane po katalogu Slovenika 4 €, torej bi bila znamka za 1 din vredna kakih 10 centov. Morda za celo ovojnico dobimo 1-5 €. Zanimiva je predvsem zaradi poti, ki jo je opravila, napake v datumu in porto poštine.

veselko.gustin@gmail.com

Obiščite mednarodni sejem zbirateljstva

COLLECTA[®]

Gospodarsko razstavišče Ljubljana

22. in 23. marca 2019

Članarina FZS

za leto 2019 ostaja enaka - 6 €
za člane in 3 € za mladince.

Ko boste nakazovali članarino,
sporočite ta podatek tudi tajniku
FZS, da vam bo lahko poslal eseje.

Marjan Merkač

Mati fabrika - Železarna Ravne

Priče smo bliskovitim spremembam pri Pošti Slovenije. Zdi se nam, da so novi časi prinesli v iskanju dobička le zapiranje nedobičkonosnih pošt. Pa ne bo držalo. Pošte, prepuščene trgu in konkurenci, so že ves čas prisiljene v spremembe in izboljševanje poslovanja.

V obdobje sprememb lahko uvrstimo inovativni pristop v poštnem prometu po prvi svetovni vojni. Namesto znamk so pričeli po svetu uporabljati tudi mehanske stroje za označevanje plačane poštnine.

V takrat še Kraljevini Srbov Hrvatov in Slovencev so takšne stroje za frankiranje pošiljk v notranjem in zunanjem prometu dovolili leta 1928 z odobritvijo ministra za pošto in telegraf številka 3141. Značilnost te odločbe je bila, da so poznali samo nekaj tipov enega proizvajalca firme *Francotyp GmbH* iz Berlina. Uporaba strojev tega proizvajalca se vidi na poštnih pošiljkah v enotnem oblikovanju in enaki velikosti vseh odtisnjenih žigov. Med zbiralci se je pričelo za odtise takih strojev uporabljati kar ime *frankotipi*.

Za železarniško ograjo, med halami, v katerih še danes kujejo jeklo, je v nekdanji štauhariji na ogled stalna razstava *Mati fabrika – Železarna Ravne*. »Fabrika« je bila srce novega mesta Ravne na Koroškem. Narekovala je njegov razvoj in

pustila neizbrisen pečat na vseh področjih življenja. V železarni si je kruh služilo več generacij iz cele Koroške regije.

Zgodovina železarstva v Mežiški dolini se je pričela že v 17. stoletju. V Guštanju je pozneje zrasla jeklarna grofov Thurnov. Današnje »fabriko« pa so zgradili po drugi svetovni vojni kot del programa »kapitalne izgradnje težke industrije«. Tukaj je podanih le nekaj utrinkov iz zgodovine ravenske jeklarne. Predvsem tistih, ki so pustili sledi v zgodovini poštnega prometa.

Čas po razpadu Avstro-Ogrske monarhije je tudi za Jeklarno grofa Thurna prinesel spremembe. Takratni lastnik Vincenc Thurn je prevzel jugoslovansko državljanstvo in tako ostal lastnik tovarne. Zaradi finančnih težav je za rešitev jeklarne poiskal družabnike, danes bi rekli nove vlagatelje. Leta 1927 je dunajska delniška družba Böhler vstopila v lastništvo jeklarne in ustanovila delniško

družbo še v Jugoslaviji. V naslednjih letih je družba preselila sedež železarne v Beograd in skrbela predvsem za uvoz svojih konkurenčnih jeklarskih proizvodov iz tujine.

Tudi jeklarna v Guštanju je dobila stroj za frankiranje oziroma označevanje poštne na svojih pošiljkah. Iz zbranega gradiva sklepam, da so stroj dobili razmeroma pozno, morda le kakšno leto pred drugo svetovno vojno. V reviji Kolektor št. 1-2 iz leta 1933 ga Ante Gaber v svojem seznamu še nima opisanega. Pri odtisu žiga se iz števila mest za oznako vrednosti poštne (3 plus vejica) vidi, da je bil to model C. Taki modeli so bili izdelani samo za ročni pogon.

Poštninski stroj Frankotyp model C.

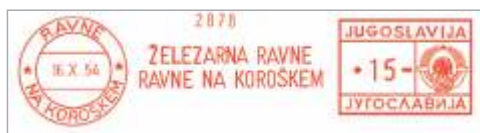
Po zlomu Kraljevine Jugoslavije leta 1941 je Böhler kot skriti večinski latnik delnic jeklarne v Guštanju takoj uveljavil svoje pravice. Okupator pa je delničarjem, Georgu Thurnu (jugoslovanskemu državljanu) zaplenil in Aleksandru Thurnu odkupil vse manjšinske deleže v korist Reicha. V poštninski stroj so namestili nov nemški žig pošte in napise v nemščini.

Odtis Frankotypa v času med okupacijo.

V literaturi najdemo še eno spremembo žiga iz časa fašistične okupacije. Napis v žigu Stahlwerk Streiteben in značilen zaščitni znak guštanjske jeklarne (sidro) sta proti koncu leta 1944 iz žiga izginila. V žigu je to polje prazno. Kakšni so bili okupatorjevi načrti za jeklarno v Guštanju, lahko samo ugibamo.

Takoj po drugi svetovni vojni so hiteli z obnovo in zagonom proizvodnje. Že junija je martinovka (peč za topljenje železa) pričela obratovati. Industrija je na vseh področjih zaostajala, zato so sprejeli petletni plan za razvoj gospodarstva 1947 – 1951. Železarna je bila kot pomemben metalurški obrat vključena v petletko z zahtevami po povečanju in posodobitvi proizvodnje. Takoj po osvoboditvi se je podjetje imenovalo Železarna Guštanj. Leta 1950 so izvolili prvi delavski svet in stopili na pot samoupravljanja. Na voljo je ogromno gradiva, kjer je opisana pot in razvoj železarne v Republiki Jugoslaviji. Iz skromnih obratov se je tovarna v nekaj desetletjih razvila do jeklarskega giganta. Ves čas so posodabljali proizvodne stroje in tehnično opremo.

Odtis Frankotypa v času po letu 1952.

Kako so se posodabljali v interni »kurirski službi«, lahko sledimo po spremembah odtisnjenih žigov. Posebej vidne spremembe so nastale leta 1952. Trg Guštanj je postal mesto in preimenovali so ga v Ravne na Koroškem, železarno pa v Železarno Ravne. Vsa stara poimevanja so se spremenila, prav tako so tudi na pošti dobili nove žige. Na do sedaj najdenih odtisih iz leta 1954 se vidi, da so v železarni še vedno uporabljali frankirni

stroj firme Frankotyp. Napis tega leta je že nov Železarna Ravne, Ravne na Koroškem. Neodgovorjeno pa ostaja vprašanje, ali so uporabljali poštinski stroj že takoj po drugi svetovni vojni? Tak odtis žiga pred letom 1952 bi imel napis v žigu Železarna Guštanj in ime pošte Guštanj.

Spremembo žigov je narekovala tudi nova organizacija poštnega prometa v Jugoslaviji. Leta 1971 so morale imeti vse pošiljke obvezno označeno poštno številko. V tem obdobju je v železarni prišel v uporabo nov tip poštinskega stroja. Bil je izdelek združenega proizvajalca *Frankotyp-Postalia*. Vsi strojčki na Ravnah so bili od sedemdesetih let dalje tipa *Postalia*. Prvi na novo oblikovani odtisi po letu 1971 so imeli napis »Plemenita jekla« in zaščitni znak Železarne Ravne - elektroobločno peč. Prvi tako oblikovani zaščitni znak je bil za malenkost večji kot poznejši. Premer kroga okoli simbola je bil 20 in višina 23 mm. Nasledili so ga žigi enakega oblikovanja, le premer kroga je manjši (18 mm) in skupna višina znaka 20 mm. Skladno s tem oblikovanjem sta tudi napisa »Plemenita jekla« za nekaj milimetrov daljša ali krajša. Ločita se tudi po skupni dolžini napisov. Odtis starejšega stroja je dolg 115 mm, novejšega pa 110 mm.

Odtis s poštno številko - novejši tip.

Vse tri slovenske železarne so se zaradi gospodarske učinkovitosti in sodobnega tehnološkega razvoja povezale v Skupno podjetje (Slovenske železarne) in usklajevale proizvodne programe. Na Ravnah so se usmerjali v proizvodnjo kvalitetnih jekel. Po letu 1970 so se vrstile mnoge

Del klišeja žiga z logotipom železarne Ravne.

organizacijske spremembe. Nastajali in spreminjali so se TOZDi (temeljne organizacije združenega dela). Podjetja pa so ostajala pod skupnim vodstvom in s skupnimi financami. Napis *plemenita jekla* so ohranjali tudi v vseh poznejših drugače oblikovanih žigih. V posebnem oddelku skupnih služb so skrbeli za zbiranje in dostavo poštinih pošiljk za vsa železarniška podjetja.

Železarna Ravne, *plemenita jekla*, p.p. 53.

Razpad Jugoslavije je pomenil za železarno izgubo pomembnega dela trga. Sledila so leta novih preizkušenj. Projekt delavskih svetov in družbenega samoupravljanja je propadel. Novonastala država je prinesla tudi v poštne spremembe državnih simbolov. Po osamosvojitvi smo v žigih spremenili ime države Jugoslavija v Slovenijo. Napisa v cirilici ni bilo več, le stari jugoslovanski PTT znak je še ostal. Prva leta sprememb pri pošti so pustila zbiralcem mnogo zanimivega gradiva. Nastalo je novo podjetje *Pošta Slovenije* in to je prineslo tudi nove napise v poštinih žigih. Tako je leta

1993 slovenska pošta izbrala nov logotip in v žigih se pojavijo novi znaki (napis PTT v drugačni tipografiji). Leta 1995 ob razdružitvi po dejavnosti sta nastali ločeni podjetji za telefonijo in poštni promet. Novo podjetje *Pošta Slovenije* je nato ponovno spremenila svoj zaščitni znak, izbrali so poštni rog. Vsi poštni žigi po 1. 3. 1996 so izgubili še šestico v poštni številki. Poštinski stroji pri zunanjih uporabnikih (tudi v železarni) niso sledili dosledno novim spremembam. S spremembami so počakali do ponovnega (navitja) vnosa plačane poštne.

Železarna Ravne, plemenita jekla, p.p. 54.

V letu 1992 so se v Sloveniji pričeli sprejemati novi zakoni, ki so prinesli v družbeno podjetje *Železarno Ravne* velike spremembe. Leta 1995 je bil sprejet zakon o zagotavljanju kreditov za odplačilo kreditov in zagotavljanja novih, za izvedbo nujnih investicijskih del v *Slovenskih železarnah*. Ob tem so bile dane tudi zaveze, da se prične s prestrukturiranjem (dezinvestiranjem) in izloči vse dejavnosti, ki niso v funkciji osnovnega proizvodnega procesa. To je bil povod za začetek procesa privatizacije storitvenih dejavnosti v železarni.

Novo podjetje na lokaciji železarne - JUMI d.o.o.

Kako je uradno tekla zgodba oddelka *kurirska služba*, ki se je ukvarjal tudi z zbiranjem in razdeljevanjem poštnih

pošilk na lokaciji železarne, nas tukaj ne zanima. Za zbiralce pomemben podatek bi bil datum ustanovitve oziroma pogodba s pošto o uporabi poštinskih strojev z novim uporabnikom. Na ilustraciji je prikazan žig (2394 Ravne) že novega podjetja »*JUMI odprema pošiljk za podjetja na lokaciji, poštni predal 54*«. Pozoren bralec bo ob pogledu na ilustracijo žiga ugotovil, da stoji poštna številka postrani. Ta podrobnost nam govori, da je bil žig z napisom *Jumi* v uporabi že pred letom 1996 (zagotovo že 1995), ko je bila poštna številka še 62390. Iz stare številke, postavljene v sredini, so odstranili samo šestico (1. 3. 1996) in za zbiralce je tako nastala nova oblika žiga.

426209 vstavljena številka pri novih strojih.

Opozoriti hočem na poseben žig stroja 2390 Ravne na Koroškem z napisano številko 426209 v levem polju, kjer se običajno nahaja znak ali naslov uporabnika. Skrivnostna šifra pomeni le številko poštinskega stroja. S takim nemim žigom je opremljen vsak nov stroj firme Postalia. Uporabnik *JUMI d.o.o.* za ta drugi rezervni stroj pač ni naročil klišaja z znakom svoje firme. Po Sloveniji se najde še kakšen tak primer, ko je zapisana le številka stroja in ne napis podjetja.

Po neuradnih podatkih naj bi se stroja v železarni nehala uporabljati - prvi 10. 5. 2004 - in drugi (stroj samo s številko) 20. 6. 2006. Novi načini za plačevanje poštne so v Sloveniji množično upokojili poštinske stroje. S starim načinom uporabe strojev za frankiranje so uporabniki lahko žigosali svoje pošiljke in porabljali

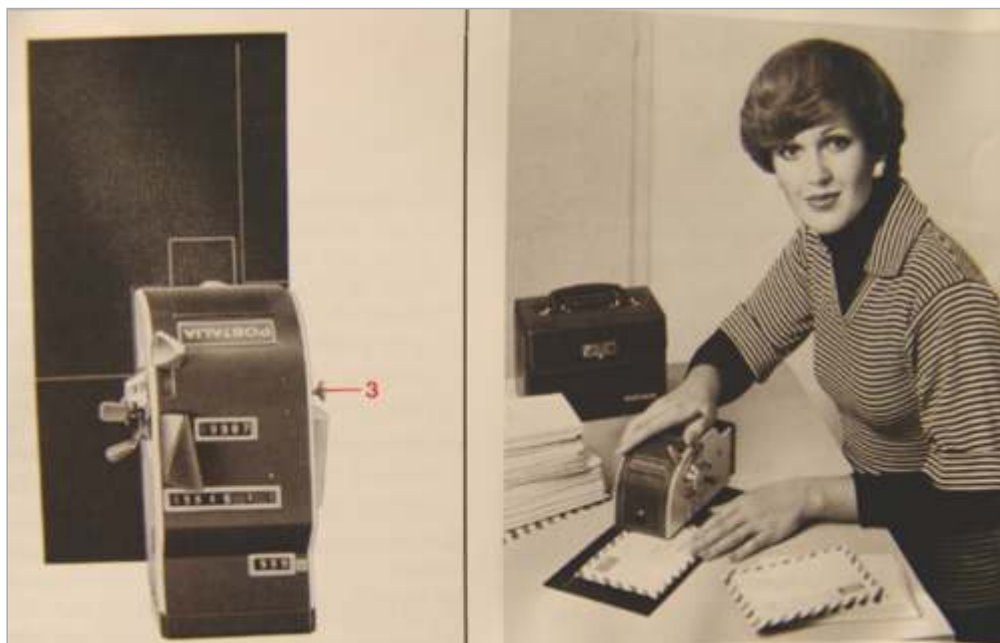
že vnaprej plačano vsoto. Stroj je vrednost odšteval in ko je denarja v števcu zmanjkalo, se je ustavil. Novi načini omogočajo sedaj plačilo (za nazaj) po opravljeni storitvi.

Vse kaže da je bilo leta 2006 nepreklicno konec uporabe klasičnih poštinskih strojev za pošto zbrano in nato poslano iz lokacije Železarne Ravne.

marjan.merkac@siol.net

Frankirni stroj
Postalia.

Dve sliki iz navodil za uporabo ročnega poštinskega aparata Postalia.

Boštjan Petauer

Predlog Pošti Slovenije glede žigov prvega dne ob izdaji priložnostnih znamk za potrebe izdelave maksimum kart (MK)

Pošta Slovenije (PS) izdaja v zvezi s priložnostnimi znamkami tudi žige prvega dne, ki so za žigosanje ovitkov povsem primerni.

Manj pa so primerni za izdelavo maksimum kart, kjer se zahteva maksimalna skladnost vseh treh elementov, ki jo sestavljajo:

- razglednice,
- znamke in
- priložnostnega poštnega žiga.

Sekcija Svetovne filatelistične zveze (FIP) za maksimumafilijo organizira na svetovnem nivoju vsako leto tekmovanje za najlepšo maksimum karto na svetu. Zanj lahko glasujejo le nacionalni predstavniki v omenjeni komisiji (FZS zastopam jaz) po posebnem točkovnem sistemu. Merilo je: čim večja skladnost vseh treh, zgoraj omenjenih, elementov.

Letos je (kot že večkrat doslej) zmagala francoska MK, ki je prikazana spodaj.

Iz navedene MK je razvidna maksimalna skladnost med razglednico, znamko in žigom. Predlagam, da Pošta Slovenije

vsaj pri nekaterih izdajah posnema navedeni zgled glede žiga, saj bomo tako imeli večje možnosti za dobro uvrstitev na omenjenem tekmovanju, pa tudi sicer bodo slovenske maksimum karte, izdelane z izdajami Pošte Slovenije, lepše.

Bilo bi prav, če bi vsaj v nekaterih primerih Pošta Slovenije založila tudi razglednico, ki bi v čim večji meri odražala izdano znamko (seveda brez naziva države in navedbe nominalne vrednosti – v skladu s FIP pravili tega ne razglednici ne sme biti).

V preteklosti je Pošta Slovenije to že naredila. Spodaj je prikazan tak primer.

Upam, da bo PS omenjene predloge lahko upoštevala, saj bodo tako MK, narejene z njenimi izdajami znamk, še lepše.

bostjan.petauer@siol.net

Veselko Guštin

Zgodba o pismu - 8

*Pred časom sem na Bolšjem trgu v Ljubljani kupil ovojnico, ki jo vidite na sliki št. 1. Ko sem prišel domov, sem jo natančno pogledal. Pritegnila me je štampiljka na levi strani VOA (Voice Of America = Glas Amerike) TRUTH (= resnica) USCGC COURIER (+ ladja) in čuden naslov:
Mr. Charles Nutter, Great Sable 198, Dobravlje, Jugoslavija.*

Najprej sem moral ugotoviti, kje so te "Great Sable". Po brskanju po zemljevidih sem ugotovil, da so v bližini Dobravelj tudi "Velike Žablje". Prvi del uganke smo rešili. Na prednji strani je strojni žig obalne straže: U.S.C.G.C. NOV 5 1953 A.M. COURIER. Pismo se je vrnilo zaradi premalo plačane poštnine 12 Cent, po dveh dodanih znamkah je "pošta" zahtevek prečrta! Zadaj so še 4 dohodni žigi: BEOGRAD INOZEMSTVO b 24.XI.53 13, LJUBLJANA ENTRANGER A 30.11.53 -0, LJUBLJANA ЛЪУБЛЪАНА 1 1.XII.53 13 in končno DOBRAVLJE ДОБРАВЛЪЕ b -2.XI 53 -0. Verjetno je zadnji žig narobe nastavljen, moralo bi biti XII!

Slika 1. Ovojnica z ladje Courier WAGR-410.

Sedaj pa drugi del: kaj naj bi gospod Nutter delal v Velikih Žabljah leta 1953? In zakaj je dobil pismo z ladje, ki je bila del Obalne straže (Commanding officer/ U.S. Coast Guard Cutter/ Courier (WAGR-410) - dopisano je še "c/o fleet Post Office New York, New York" v New Yorku?

Ta del je bil malo težji. Ekrat sem pisal na naslov v Žabljah, dvakrat sem pisal na

omenjeni naslov v ZDA, prvič z roko napisan, drugič pa s tiskalnikom. In vsa pisma so bila vrnjena, čes da "ni možno dostaviti na navedeni naslov"? Na sliki 2 vidimo zadnje vrnjeno pismo iz ZDA, kar dokazuje rumena nalepka in napis "Returned For Better Address" (Vrnjeno zaradi boljšega naslova). Zadaj je črna koda PS.

Slika 2. Vrnjena ovojnica iz ZDA, 49 Cent. preplačano!

Brskal sem tudi po internetu, saj pravijo, da google vse ve! In našel na strani [https://en.wikipedia.org/wiki/USCGC_Courier_\(WAGR-410\)](https://en.wikipedia.org/wiki/USCGC_Courier_(WAGR-410)) zanimiv tekst, ki mi je pomagal delno razumeti zgodbo ladje USCGC Courier WAGR-410 (1952-1964) in gospoda Nutterja.

Ladje obalne straže ZDA so bile zadolžene za skupno operacijo *Zunanjega ministrstva (State department)* in *Obalne straže ZDA*, da postanejo prenosni obveščevalni sistemi Informacijske agencije ZDA programa "*Voice of America*" (Glas Amerike). Nekateri starejši filatelisti se bodo morda še spomnili teh oddaj. Operacijo so imenovali *Vagabond (Vagabund)* in jo je odobril predsednik ZDA Harry S. Truman. Uradno je bila objavljena v dokumentu Zunanjega ministrstva aprila 1951. Program *Vagabund* je skrbel za radijske oddaje *Glas Amerike* preko "železne zavese". Tak tip ladje je bil zelo primeren za hitro premikanje v rizičnih območjih.

Ladja je v letih 1950-1960 služila kot del oddajnikov *Glas Amerike* med "hladno vojno" in Sovjetska zveza (SZ) se je z vsemi sredstvi trudila motiti njeno oddajanje. Ladja WAGR-410 je bila opremljena z najbolj zmogljivim radijskim oddajnikom RCABT-105, ki je bil kadar

koli montiran na kako ladjo. Njegova moč oddajanja na srednjih valovih je bila 150 kW. Poleg tega je imela dva oddajnika Collins 207B1 (35 kW) za kratke valove in sprejemnik Collins 51J. Za lažjo predstavo, kolikšna moč je to bila, primerjajmo z notico iz naših krajev: "14. februarja 1957 je iz starega planinskega doma na Krvavcu prvič steklo oddajanje TV-signala. Za ta namen so z Ljubljanskega gradu pripeljali Siemensov TV-oddajnik moči 250 W, ki je tam poskusno oddajal od avgusta 1956."

Predsednik Truman je ladjo Courier obiskal 4. marca 1952, ko je ladja še bila v Washingtonu in tam opravil svoj prvi govor, namenjen Sovjetski zvezi in Vzhodni Evropi.

Osemnajstega aprila 1952 se je ladja odpravila proti Panamskemu prekopu. Uporabljala je klicni znak KU2XAJ in opravila test na dveh valovnih dolžinah male in velike moči z uporabo žične antene (namesto balona).

Ladja je prišla v Sredozemsko morje 17. julija 1952 in ostala zasidrana na otoku Rodos (Grčija) do 13. avgusta 1964. Svojo misijo je zaključila 25. avgusta 1964, ko se je vrnila v Yorktown, Virginija, ZDA.

Iz opisa delovanja ladje lahko sklepamo, da je bil omenjeni gospod (ni imel vojaškega čina) morda novinar *Glasa Amerike* in je budno spremljal novice v Jugoslaviji. Morda je bil prisoten na slavlju na Okroglici 6. septembra 1953? Morda se je v Velike Žablje oženil, ali pa je bil tam samo na "počitnicah"? To bomo pa težko izvedeli.

Cena ovojnice: morda 10-20 Eur, za zbiralce ladijskih žigov (in štampiljk) pa zagotovo več!

veselko.gustin@gmail.com

Primož Čebulj

Slovenika - mostovi

Mini zbirko z zgornjim naslovom sestavlja pet poštnih žigov in štiri znamke. Od tega je en žig z vsebinsko napako. Ker menim, da v pravo sloveniko spada samo gradivo tujih pošt izven področja Slovenije, v zbirko nisem uvrstil znamk Jugoslavije in drugih poštnih uprav iz časov, ko je Slovenija bila del teh držav (poštnih uprav). Ker kar nekaj držav v Evropi izdaja znamke na temo »Evropske prestolnice«, pričakujem, da se bo ta mala tematska zbirka kmalu povečala še za eksponat ali dva.

Solkanski most

Romunija je leta 1993 izdala serijo žigov z znamenitimi mostovi v Evropi: železniški most pri Müngstenu v Nemčiji, most Firth of Forth v Angliji, most Gabarit v Franciji in drugi. Med njimi je tudi Solkanski most pri Novi Gorici. Na žigu je sam most prikazan pravilno, saj je slika zelo podobna upodobitvi mostu na znamki iz leta 1945 za cono B. Je pa na žigu napisana napačna lokacija mostu: Gorizia – Italia. Romuni so most tako dodeli Italijanom. Most sicer res leži zelo blizu italijanske meje, vendar je že od leta 1947 jugoslovanski oz. slovenski. Solkanski most so zgradili Avstrijci leta 1905 na bohinjski progi, ki je za Avstrijo pomenila drugo železniško povezavo s Trstom. Med prvo svetovno vojno so ga leta 1916 Avstrijci pri umiku pred Italijani porušili. Italijani, katerim je po koncu prve svetovne vojne pripadla Goriška, pa so ga leta 1927 obnovili v skoraj enaki obliki. Od takrat še danes služi svojemu namenu. Solkanski železniški most ima kamniti lok razpona 85 m in tako sodi med največje kamnite mostove na svetu, saj so bili

zgrajeni samo štirje kamniti mostovi, ki imajo razpon loka večji od 80 m. Je pa solkanski most svetovni rekorder, saj je to most z največjim lokom iz rezanega kamna.

Most v Gornji Radgoni

Gornja Radgona je postala leta 1907 trg, po zadnji vojni pa mesto. Pred letom 1918 je bila upravno povezana z danes avstrijsko Radgono (nemško Bad Radkersburg). Stari leseni most čez Muro med Radgonama so ob odjugi februarja 1929 nakopičene gmote ledu uničile. Drugi leseni most pa je bil zgrajen šele leta 1932. Ugodna geografska lega, medsebojni gospodarski stiki (sodelovanje obeh strani pri ubranitvi pred poplavami, ob požarih, pomembni tranzitni stiki) so narekovali skupno graditev mostu. Leta 1969 so zgradili 111 metrov dolg betonski most.

Imenovali so ga *Most prijateljstva*. Na njem je bil mednarodni mejni prehod. Slovesno sta ga 12. oktobra 1969 odprla jugoslovanski

predsednik Tito in takratni predsednik avstrijske republike Franz Jonas. Ob tem dogodku sta obe državi izdali priložnostni žig. Med slovensko osamosvojitveno vojno je bil radgonski mejni prehod prizorišče večjega spopada.

Zmajski most

Uradno se most imenuje *Jubilejni most Frana Josipa I.*, vendar ga zaradi štirih bronastih zmajev danes vsi poznamo pod imenom *Zmajski most*. Na njegovem mestu je nekdaj stal leseni *Mesarski most*. Most so začeli graditi leta 1900 in ga leta 1901 slovesno odprli. Most je prvi železobetonski most v tem delu Evrope in je tehnična inovacija svojega časa. Velja za enega najpristnejših primerov secesijske arhitekture v Ljubljani. Znamko z

motivom zmajskega mostu so izdali leta 2007 na Poljskem v okviru izdaj *Evropske*

prestonice. Žiga z upodobitvijo zmaja z mostu pa sta povezana s sejmom Collecta v Ljubljani. Prvi žig so leta 2009 izdali v San Marinu, drugega pa v Nemčiji leta 2011.

Zmajski most, eden od simbolov Ljubljane, je dolg 33 m in je bil prva asfaltirana površina v Sloveniji.

Kuverta nemške Pošte s priložnostnim poštnim žigom Collecte iz leta 2011. Na žigu vidimo enega od zmajev, ki varujejo zmajski most.

Franciškanski most

Na mestu lesenega *Starega mostu* v Ljubljani so leta 1842 zgradili kamnitega in ga uradno imenovali *Frančev most* po nadvojvodi Francu Karlu. Arhitekt je bil Giovanni Picco. Po potresu 1895 so hoteli povečati kapaciteto tega mostu, zato so leta 1908 objavili razpis za zamenjavo kamnitega mostu z železobetonskim. Gradbenih del pa niso izvedli. Prenova je čakala na leto 1929 in Plečnikovo Tromostovje.

Avstrijska znamka (2013) je iz njihove serije *Stara Avstrija* in prikazuje Prešernov trg iz leta 1916.

Tromostovje

je ena od arhitekturnih znamenitosti Ljubljane, katerih avtor je arhitekt Jože Plečnik (1872-1957). V letih 1929-1932 je Plečnik predelal obstoječi *Frančiškanski most* in ga namenil motornemu oz. tramvajskemu prometu. Na vsaki strani pa mu je dodal po en most, namenjena pešcem. Tudi makedonska znamka, izdana leta 2008, spada v okvir izdaj *evropske prestolnice*.

Leta 2016 je nemška pošta ob sejmu *Collecta* v Ljubljani izdala priložnostni žig, ki prikazuje tromostovje.

Leta 2017 pa so avtorja tromostovja počastili z znamko še Čehi. V Pragi je Plečnik namreč sodeloval pri obnovi praškega gradu Hradčani in pri opremljenosti rezidence češkega predsednika.

pcebulj52@gmail.com

Prispevajte 0,5 % od dohodnine - za FZS

Do 31. decembra lahko vsak davčni zavezanec do 0,5 % dohodnine nameni različnim upravičencem (za financiranje splošno-koristnih namenov) po lastni presoji in izbiri. Tudi FZS je med njimi, zato vas prosimo, če še niste, da teh 0,5 % namenite za delovanje FZS. Vsak davčni zavezanec lahko največ petim upravičencem nameni od 0,1 % do največ 0,5 %, seštevek vseh pa ne sme presegati 0,5 % dohodnine. K temu lahko nagovorite še koga v vašem sorodstvu, ki je davčni zavezanec. S tem ne izgubite nič, lahko pa precej pomagata Zvezi.

Ime oziroma naziv upravičenca	Davčna št. upravičenca	Odstotek (%)
Filatelistična zveza Slovenije	25128868	0,5

Na spletni strani FZS lahko najdete obrazec, ga natisnete, izpolnete, podpisete in odnesete ali pošljete na vaš pristojni davčni urad.

Ne pozabite - do 31. decembra letos.

Hkrati pa se zahvaljujemo vsem, ki so njihov % dohodnine že doslej namenili delovanju FZS.

Alojz Tomc

Leto Verigarjev je že tu

Na 100. obletnico prvih slovenskih znamk, verigarjev, se v Zvezi FZS že dolgo pripravljamo. Nekaj zahtevnih projektov smo že uspešno zaključili, veliko dela pa nas še čaka. Vse pa se vrti okrog verigarjev. O našem delu so poleg domačih medijev poročali tudi nekateri tuji filatelistični časopisi.

Ko sem bil pred mesecem na razstavi v Varaždinu, sem v letošnji prvi številki glasila hrvaške zveze filatelistov *Hrvatski filatelist* (leto II., št. 1/2018) opazil prispevek predsednika organizacijskega odbora simpozija VERIGARJI 100 in razstave SLOVENIJA 2018 v Kamniku Igorja Pirca.

Po uvodni predstavitvi Verigarjev je naštel še dogodke, ki so se že zgodili ali pa se še bodo v letošnjem in prihodnjem letu v zvezi z izidom koledarja, organizacijo mednarodnega simpozija o Verigarjih in izidom zbornika ob tej priložnosti ter o mednarodni tekmovalni razstavi Delovne skupnosti Alpe Jadran Filatelija, marca 2018 v Kamniku. Omenil je tudi letošnji izid poštne znamke, posvečene 100-letnici Verigarjev, ki jo bo izdala Pošta Slovenije.

Bavarski komisar razstave v Varaždinu Thomas Bauer je s seboj prinesel nekaj izvodov glasila bavarskih filatelistov *LV AKTUELL* (št. 3/333, oktober 2018) in me opozoril na članek o filatelističnih razstavah Alpe Jadran Filatelije leta 2017 v Varaždinu in 2018 v Kamniku.

V članek je uvrstil tudi sliko znamke Verigarja za 25 vinarjev, eno od slik Kamnika iz *Biltena 1*, ki sem ga pripravljal v začetku leta in logotip razstave SLOVENIJA 2019. To me je vzpodbudilo, da o letošnjih dogajanjih napišem nekaj besed.

S pripravami za razstavo SLOVENIJA 2019, ki bo prihodnje leto od 28. do 31. marca v Kamniku, smo začeli že v letu 2016. Eno leto pred razstavo smo vsem filatelističnim zvezam držav udeleženk poslali trojezičen Bilten 1 v elektronski

obliki (38 strani v formatu PDF), ki vsebuje osnovne informacije o razstavi, pravilnik razstave in turistično predstavitev Kamnika in okolice.

Seveda smo ga potem, skupaj z vabilom in prijavnici poslali še na več naslovov (vsem nacionalnim komisarjem, pokroviteljem in organizatorjem razstave in nekaterim razstavljavcem), za vse pa je na ogled na spletni strani Zveze FZS, poleg informacij o razstavi SLOVENIJA 2019.

Verigarjem smo posvetili tudi 15-mesečni koledar, ki vsebuje mesece od letošnjega oktobra 2017 do konca prihodnjega leta. Z dodatnimi tremi meseci za leto 2017 smo hoteli zajeti tudi čas po razpadu Avstro-Ogrske monarhije, čas osamosvajanja, nastanka Države SHS in naših verigarjev.

Priprava koledarja je bila zahtevna, saj koledar, ki ni samo to, vsebuje namreč tudi goro informacij o dogodkih pred 100 leti in je obenem neke vrste priročnik. O njem je bralce obveščal Igor Pirc, brez katerega koledarja ne bi bilo, vsaj ne v taki obliki. Koledar je tudi čudovito poslovno darilo in nekaj smo jih poslali tudi našim

prijateljem v tujini oz. osebno razdelili predstavnikom svetovne filatelistične zveze (FIP) in evropske filatelistične zveze (FEPA) na letošnji svetovni razstavi v Pragi. Žal (ali na srečo) je že razprodan.

Z namenom promovirati Verigarje in opozoriti na bližajoči se mednarodni simpozij VERIGARJI 100 o Verigarjih je bil 6. oktobra 2018 v prilogi Magazin časopisa *Nedelo* na dveh straneh objavljen članek z naslovom *Mojstru Vavpotiču njegov verigar ni bil všeč*. Novinarica Katarina Fidermuc se je pogovarjala z našim predstavnikom Boštjanom Petauerjem, ki ji je celovito predstavil Verigarje, na koncu pa opozoril še na bližajoči se simpozij.

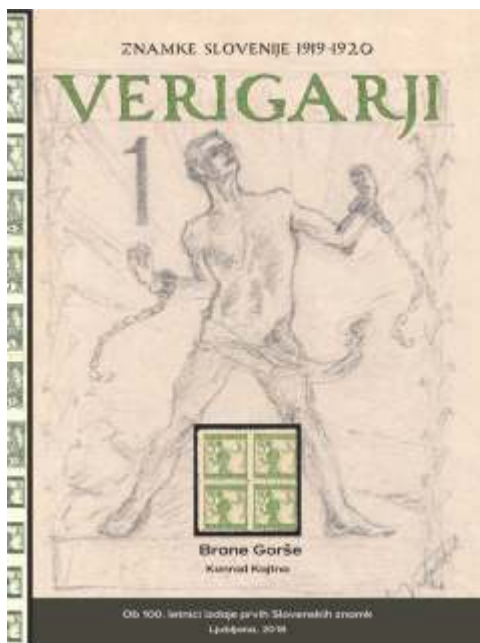
Naslednji dan, 7. oktobra 2018, pa je bil na Planet TV ob 17. uri v oddaji *Dan* predvajan prispevek o Verigarjih. Boštjana Petauerja je novinarka najprej obiskala doma, potem pa sta se pogovarjala še v studiu. Poleg verigarskih znamk je kameri pokazal še pravkar natisnjen zbornik mednarodnega simpozija o Verigarjih in napovedal filatelistično razstavo v Kamniku drugo leto.

O samem simpoziju, ki je bil od 12. do 14. oktobra 2018 v Ljubljani in je odlično uspel ter o obsežnem zborniku simpozija si lahko v tej številki *Nove filatelije* (NF) preberete v posebnem prispevku Igorja Pirca, najzaslužnejšega za njuno realizacijo. Naslovnica zbornika je bila na ovitku prejšnje številke NF in ga nekateri že imamo. Je še lepše darilo od koledarja in bi lahko razveselil vas in/ali vaše prijatelje. Imamo jih še na zalogi.

Zbornik sodi med kakovostnejšo filatelistično literaturo in ga bomo v naslednjih letih uporabljali kot poslovno darilo Zveze FZS in kot naš prispevek v sklad za posebne nagrade na razstavah, ki se jih bomo udeleževali. Seveda bomo z njim tudi tekmovali v razredu filatelistične literature. Na pravkar končani razstavi z mednarodno udeležbo *ITALIA 2018* v Veroni je bil ocenjen z 90 točkami, kar mu je prineslo zlato medaljo.

Sočasno je na isti razstavi 91 točk in zlato medaljo prejela tudi knjiga z naslovom *Chainbreakers*, s katero sta 100. obletnico Verigarjev počastila člana *Društva zbirateljev Verigar Brežice* Brane Gorše in Konrad Kajtna. Publikaciji, ki z bogatim slikovnim gradivom predstavi naše Verigarje, sta priložena kataloga zobčanih in nezobčanih znamk. V Veroni je bila razstavljena angleška verzija, slovenska, z naslovom *Verigarji*, pa bo imela še dodatek o portovnih znamkah in bo kmalu na voljo. V nadaljevanju vam navajamo nekaj osnovnih podatkov.

V nedeljo, 14. oktobra 2018, smo nekaj predavateljev in udeležencev simpozija o Verigarjih odpeljali v Brežice, kjer so si v brežiškem gradu ogledali netekmovalno razstavo Verigarjev, ki jo je organiziralo tamkajšnje društvo *DZ Verigar Brežice*. Kaj več o sami razstavi si preberite v prispevku njihovega predsednika v tej

Knjigo VERIGARJI lahko naročite na naslovu: emona.auction1@gmail.com. Cena za knjigo v slovenskem jeziku je 50,00 € brez stroškov pošiljanja, 55,00 € s pošiljanjem, za tujino pa 61,00 € s pošiljanjem. Knjiga pride iz tiska prve dni decembra, imela bo 335 strani formata A4, barvni tisk...

številki *Nove filatelije*. Omenil bi le, da so ob tej razstavi izdali ličen katalog, osebno znamko in spominsko ovojnico ter pripravili dva priložnostna poštna žiga.

Brežiška razstava je bila dobro medijsko pokrita in o njej smo lahko brali v več časopisih in na spletu ter slišali na radiu. O delu in trudu posameznih slovenskih filatelistov in Zveze FZS se torej sliši in prav je tako, nekaj pa bomo za *FEPANews*, glasilo FEPAN in za *Flash*, glasilo FIP, napisali tudi sami. Vsekakor še pred razstavo marca 2018.

alozj_tomc1@t-2.net

Bojan Bračič

Dokumentiranje našega dela

Filatelisti po društvih delamo marsikaj, vendar se dostikrat pravočasno ne spomnimo, da bi to naše delo tudi primerno evidentirali ali dokumentirali. O tem sem pred kratkim že pisal, ko so se pri nekaterih društvih pojavili problemi z dokazovanjem njihove aktivnosti za samo zadnji dve leti.

Problema dokazovanja aktivnosti v društvih pa nisem zaznal samo kot za ocenjevanje aktivnosti društev zadolženi član v Komisiji za priznanja FZS, ampak že pred desetimi leti, ko smo iskali podatke o delovanju naših društev za Almanah 2009, ki smo ga pripravili ob 60-letnici delovanja Filatelistične zveze Slovenije. Problemi se pojavljajo na dveh nivojih. Prvi, imenujmo jih zajemanje podatkov, nastajajo že ob samih aktivnostih. Da te podatke sploh zberemo, je najbolje, da v društvu dogovorimo nekoga, ki bo za to skrbel; v FD Maribor mu pravimo arhivar. Njegova naloga je, da vse dogodke, pomembne za delovanje društva, primerno zabeleži. To pomeni, da pride na kak sestanek, srečanje, tombolo ali podoben dogodek tudi s fotoaparatom (danes lahko tudi s primernim »žepafonom«). Tako bo društvo lahko svoje aktivnosti zelo enostavno tudi dokazovalo, če ali ko bo treba.

Pisemca (po pet skupaj) se s pomočjo elastike namestijo golobu okoli noge.

Golobi s pisemci so odleteli. Levo lastnik golobov g. Tramšek, Dušan Božič in Bojan Bračič; Na Prevaljah, 13. maja 1995 (Foto: Milko Linec).

Pisemca so pripravljena in pakirana v plastično folijo.

Podobno je bilo, ko smo pošto odpravljali z baloni, napolnjenimi s helijem. Seveda pa je treba vse posnetke takoj po njihovem nastanku opremiti z osnovnimi podatki: kdaj, kje in kdo ali kaj je na posnetku.

Pisemca, privezana na balone, napolnjene s helijem.

Na srečo je na fotografiji napisano Udine 1964. Gre torej za izlet članov FDM na trojno mednarodno srečanje v Videm, v Italiji. Tri osebe prepoznam, vsi ostali pa so zaenkrat neznanka, ravno tako kot točen kraj nastanka fotografije.

Bojan Bračič je »odpravil balonsko pošiljko«. Rače, 16. junija 1995 (foto: Milko Linec).

Da gre za srečanje filatelistov, pojasnjuje razstavljen eksponat dopisnic na steni (levo zgoraj) in značka na suknjiču enega od udeležencev; jaz jo poznam, ker je taka v arhivu društva. Vse ostalo pa ?

Prav nič mi ni koristil kup fotografij, ki mi jih je pred časom prinesel pokojni član FDM Davorin Valenti. Na njih so bili po njegovem pripovedovanju člani FDM, toda brez podatkov ob kakšnih priložnostih ozirom kdaj in kje so fotografije nastale, ter kdo vse je na njih; tega se takrat tudi on ni več spomnil. Nekaj podatkov sem potem po detektivskem, da ne napišem forenzičnem, raziskovanju pridobil, žal pa je večina podatkov o teh fotografijah še vedno neznanka.

Drugi nivo problemov pomeni primerno shranjevanje vseh zbranih podatkov, dokazil itd. Društva praviloma nimajo svojih prostorov, v katerih bi vse zbrano gradivo lahko primerno shranili. Če že, pa praksa kaže, da se ti prostori razmeroma pogosto menjujejo (knjižnice, različna gostišča itd.) in se potem pri prenašanju marsikaj izgubi. Dostikrat je različno gradivo in dokumentacija društev shranjena pri posameznih članih društva (predsednik, tajnik ali kdo drugi). Vse lepo in prav, če ima tak član ali članica društva

vse, kar pripada društvu, primerno shranjeno in so domači s tem seznanjeni. V preteklosti pa smo bili žal prevečkrat priča neljubim dogodkom, ko so predstavniki društva želeli kakšno stvar od svojcev pokojnika, ti pa o vsem skupaj niso kaj dosti vedeli in tudi niso bili pripravljeni sodelovati. Ob tem pa se je nemalokrat zgodilo tudi to, da so potem pomembni društveni dokumenti končali v kesonu oziroma na smetišču, kot se je to pred leti zgodilo s kroniko FD Maribor.

Sam že dalj časa načrtno zbiram najrazličnejšo dokumentacijo o aktivnostih FD Maribor in kar nekaj tega mi je uspelo zbrati. Na srečo moji domači to vedo in imajo tudi navodilo, kaj s tem storiti, ko odidem.

V današnjem času se pojavlja še en problem. Mnogo različnih podatkov je v računalnikih, malokdo pa skrbi za »trde« kopije nekaterih važnejših dokumentov in podatkov ali vsaj varnostne kopije na zunanjih nosilcih e-podatkov.

Idejo za ta zapis mi je dal kolega Lojze Tomc, ko sem mu pripovedoval, kako sem škatlo arhivskega gradiva našega društva predal *Muzeju narodne osvoboditve v Mariboru*. Dejstvo je, da se takšno gradivo z leti nabira in lahko posamezniku povzroči prostorske probleme s hranjenjem različnih artefaktov. Pri zbiranju podatkov za omenjeni almanah se mi je v nekaj primerih zgodilo, da mi podatkov niso mogli dati, ker je arhiv društva, ki je bil spravljen pri nekom v kleti, zalila voda, ali da je nekdo drugi pri selitvi stvari enostavno vrgel stran, ker na novi lokaciji ni bilo prostora zanje. Tudi moje skladiščne kapacitete se polnijo in

Dogovor z muzejem ali arhivom za predajo gradiva je po moje najboljša rešitev, ki so jo nekatera društva že

practicirala. Gradivo mora biti primerno pripravljeno, zato se je z ustrezno institucijo pred predajo seveda treba dogovoriti. Razen tega se je treba pozanimati, kako lahko nekdo kasneje uporabi ta gradiva zaradi raziskovanja in proučevanja zgodovine društva ali česa podobnega.

Danes je stvar za nekatera gradiva razmeroma enostavno rešljiva, saj so stroji za digitalno kopiranje (skenerji) lahko dosegljivi in jih imajo mnogi doma. Tako lahko vsa gradiva, katerega originale izročimo neki instituciji, prej pretvorimo v digitalno obliko. Pri tem pa ne smemo pozabiti na ustrezno hrambo in rezervne kopije teh e-dokumentov.

Skica za priložnostni ovitek, ki ga je FD Maribor izdalo 27. julija 1962 ob XIX. Mariborskem tednu. Avtor je (zaenkrat) neznan.

Osnutki za priložnostni ovitek. Avtor je, žal, neznan.

Osnutek in filmi za izdelavo klišeev za priložnostni ovitek in priložnostni žig. Mogoče se bo dalo iz podpisa ugotoviti avtorja?

Če zapišem, da je FDM letos izdalo priložnostni ovitek z zaporedno številko 200, da imajo nekatere zaporedne številke še več variant, da je zraven še nekaj

maksimum kart, ki imajo svoje številke, je jasno, da se je takega gradiva nabralo, čeprav ga ni bilo za vse izdaje. Vsi v preteklosti takega gradiva niso hranili, posebej v zadnjem času pa je večina vsega v e-obliki. Po drugi strani pa je bilo v arhivu tudi nekaj klišeev (cinkovih plošč in nylonprint klišeev), zato je nujno morala pasti odločitev o »premesitvi« vsega tega. Računam, da je zdaj na varnem, po obdelavi v muzeju pa bo dostopno tudi komu drugemu za morebitno raziskovanje in proučevanje.

Ena od možnosti ohranjanja podatkov o aktivnosti v društvih je tudi objavljane teh podatkov, kar nekatera društva delajo. Bodisi da so objave v samostojnih publikacijah ob obletnicah društev, bodisi v člankih v *Novi filateliji*, ali še kakšni drugi publikaciji. Nekateri se bodo spomnili, da sem kot urednik *Nove filatelije* večkrat pozival društva, naj kaj zapišejo o svojem delovanju, pa so se temu odzivali bolj redki. Dokumenti kot taki se na ta način sicer ne ohranijo, ohranijo pa se mnogi podatki, kar je bistvenega pomena.

Odličen primer arhiviranja društvenih podatkov.

Naša Zveza bo v letu 2019 praznovala 70-letnico delovanja in spet bomo zbirali podatke o aktivnosti njenih članov. Poskrbite že zdaj, da jih boste lahko posredovali.

bojan.bracic@triera.net

Bojan Bračič

Mednarodni simpozij 100 let Verigarjev – prvih slovenskih poštnih znamk

V Muzeju novejšje zgodovine Slovenije v Ljubljani je bil 12. in 13. oktobra 2018 mednarodni simpozij o Verigarjih, naših prvih poštnih znamkah.

Poleg slovenskih so bili referenti tudi iz Avstrije, Danske in Nizozemske.

Referenti so v svojih prispevkih spregovorili o razmerah in času ob koncu I. svetovne vojne, v katerem so znamke nastale, o njihovem avtorju, o razmerah na Pošti ter njenem takratnem delovanju, poštninah, ki so jih s temi znamkami označevali na pošiljkah ter o nekaterih posebnostih samih znamk, do katerih je prišlo zaradi takih in drugačnih tehničnih problemov v času takoj po svetovni vojni. Da so pomenili Verigarji, naše prve poštne znamke, že takrat pomemben korak k suverenosti Slovenije, so spoznali pomembni slovenski politiki, saj je simpozij potekal pod častnim pokroviteljstvom predsednika države Boruta Pahorja in župana Mestne občine Ljubljana Zorana Jankoviča ter z veliko podporo Pošte Slovenije in njenega generalnega direktorja Borisa Novaka.

Organizacijski odbor na čelu z Igorjem Pircem ter članoma Bojanom Kranjcem in

Igor Pirc, predsednik organizacijskega odbora, je pozdravil udeležence simpozija.

Helmutom Kobelbauerjem je opravil veliko in odlično delo. Simpozij je dal obširen pregled tako nad dogajanjem, ki je privedlo do nastanka znamk, kakor tudi o nekaterih najnovejših odkritjih o znamkah samih. Čeprav osebno nisem poseben fan Verigarjev, ocenjujem seminar za zelo uspešen, saj je tudi nespecialistom za to področje dal množico novih, zanimivih spoznanj.

Udeleženci simpozija med predavanjem.

Nadvse primerno okolje je seminarju dala dvorana v Muzeju novejšje zgodovine Slovenije v Cekinovem gradu v Ljubljani. Že ob prihodu in prijavi so vsi udeleženci dobili Zbornik referatov, v odmorih smo si udeleženci lahko potešili žejo in lakoto z osvežilnimi napitki, kavo, piškoti in slanim pecivom, tudi vse ostalo pri organizaciji seminarja je bilo res na visokem nivoju. Žal sta morala dva referenta sodelovanje zaradi zdravstvenih razlogov zadnji hip odpovedati, vendar smo si njune prispevke lahko ogledali v PowerPointu.

Simpozij je potekal v petek popoldan in soboto ves dan. Kot zaključni del so organizatorji v nedeljo, 14. oktobra, pripravili še skupno ekskurzijo s posebnim avtobusom v Brežice, kjer so si udeleženci ogledali razstavo o Verigarjih, ki so jo že nekaj prej pripravili prizadevni člani FD Verigar iz Brežic. Na ogled so bile domala vse znane pomembnejše zbirke Verigarjev, razen zlatega eksponata Pera Friisa Mortensena, ki pa si ga bo moč ogledati na mednarodni filatelistični razstavi Slovenija 2019. Ta bo odprta od 28. do 31. marca 2019 v samostanu Mekinje v Kamniku.

Simpozij, ki je na nek način odprl praznovanje 100. obletnice nastanka naših prvih poštnih znamk, je bil brez dvoma odlično pripravljen. Žal pa so se tej odličnosti v precej manj odlični maniri odzvali slovenski filatelisti – na seminar jih ni bilo. Dejstvo, da sta bila dva od petnajstih referatov pripravljena v nemškem jeziku, ne more biti razlog za neudeležbo, saj sta v zborniku, ki so ga dobili vsi udeleženci simpozija, slovenski prevodi. Tudi cena ne bi smela biti resna ovira, saj je vsak udeleženec dobil za 37 evrov poleg zbornika tudi različne napitke in prigrizke v obeh dnevih v praktično neomejeni količini, za vse udeležence sta bila organizirana sprejem s pogostitvijo pri ljubljanskem županu in v soboto skupno kosilo v Unionovi pivnici.

Nekaterih so vedno polna usta, kaj vse bi morala Zveza kot krovna organizacija slovenskih filatelistov narediti za filatelijo, ko pa nekaj članov te Zveze z velikimi napori in veliko vložene delo nekaj naredi, pa mnogih niti blizu ni, žal.

Posebno pohvalo si zasluži tudi *Zbornik referatov*, ki je nastal ob simpoziju, in ga je jasno in pregledno oblikoval Marko Prah s pomočjo že omenjenega pripravjalnega odbora, ki mu je pri pregledu besedil pomagal tudi Peter Suhadolc. Vsi referati z bogatimi ilustracijami so objavljeni v izvornem jeziku, kot ga je pripravil referent, in prevodu v slovenski jezik, vsi referati slovenskih referentov pa so prevedeni tudi v angleščino. Omeniti je treba še, da je FZS kot izdajateljica poskrbela za zelo kakovosten tisk zbornika, ki ga je opravil Evrografis d.o.o. iz Maribora. Hkrati pa je s pomočjo

s p o n z o r j e v zagotovila, da stane omenjeni Zbornik, natisnjen na 280 straneh formata A4, le borih 30,00 evrov. **Nekaj Zbornikov je še na zalogi. Naročite jih lahko na naslov: tajnik@fzs.si.**

bojan.bracic@triera.net

Fotografije: veni.ferant@gmail.com

Skupinska fotografija udeležencev simpozija pred Cekinovim gradom v Ljubljani.

Marko Štepec

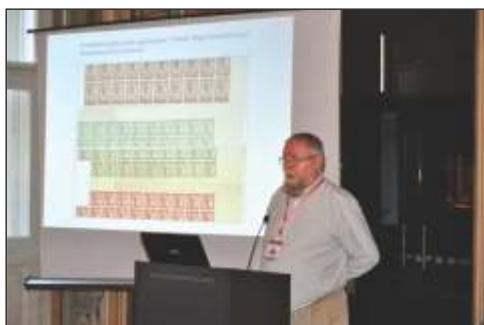
Tomaž Artel

Saša Bučan

Henk Buitenkamp

Helmut Kobelbauer

Igor Pirc

Per Friis Mortensen

Walter Leitner

Boštjan Petauer

Dvorana, kjer se je odvijal simpozij.

Bojan Kranjc

Predavatelja in organizatorja sta si oddahnila.

Franc Klemenčič

Estera Cerar

Udeleženci pred prizoriščem simpozija.

Konrad Kajtna

V pričakovanju 100. obletnice prvih slovenskih poštnih znamk

Društvo zbirateljev Verigar Brežice je v prostorih galerije Posavskega muzeja Brežice v četrtek, 4. oktobra 2018, pripravilo svečano odprtje mednarodne razstave v počastitev prve slovenske znamke »Verigar«.

Razstava je ponudila pregled verigarških izdaj, kjer pa niso bile na ogled zgolj znamke, ki jih je konec leta 1918 zasnoval akademski slikar Ivan Vavpotič, temveč redki in dragoceni osnutki znamk ter različna pisma in dokumenti. Na razstavi je sodelovalo 12 razstavljavcev, ki so predstavili 14 zbirk.

V pričakovanju odprtja razstave v Brežicah.

Konrad Kajtna, predsednik *Društva zbirateljev Verigar Brežice*, se je razstavljavcem iz Slovenije, Švice in Nizozemske zahvalil s katalogom razstave in s priložnostno ovojnico z osebno znamko, na kateri je upodobljen motiv verigarja - sužnja, ki trga verige.

Zbrane ljubitelje filatelije je direktorica *Posavskega muzeja Brežice*, Alenka Černelič Krošelj seznanila, da bo razstava na ogled do 21. oktobra in da je vesela, da lahko grad gosti tako bogato kulturno dediščino. K čestitkam sta

pristopila tudi predsednik *Filatelistične zveze Slovenije* Peter Suhadolc in župan *Občine Brežice* Ivan Molan, ki je razstavo tudi simbolično odprl.

Nagovor predsednika FZS Petra Suhadolca.

Številni obiskovalci med ogledom razstave.

Filatelisti pravijo, da s svojim delom razvijajo značajske vrline, kot so natančnost, ustvarjalnost, skromnost, predvsem pa prijateljstvo in sodelovanje. Zato je *Društvo zbirateljev Verigar Brežice* k sodelovanju povabilo *Glasbeno šolo Brežice* in pod mentorstvom Tomislava Vrandečiča sta večer popestrila Matic Lazić in Martin Urek.

Razstava je obiskovalcem poleg ogleda nudila tudi dovolj priložnosti za izmenjavo informacij o Verigarjih.

Večer pa je popestril tudi Brane Gorše, član *Društva zbirateljev Verigar Brežice*, ki je predstavil knjigo z naslovom »*VERIGARJI*«, v kateri povzema pomen, zgodovino, izdelavo, oblikovanje in uporabo znamenite znamke.

Obiskovalci so imeli možnost, da so o teh znamenitih znamkah izvedeli tudi marsikatero informacijo od nekaterih avtorjev razstavljenih zbirk iz tujine.

Predsednik društva Rado Kajtna med dajanjem izjave za različne TV medije.

Zbiranje avtogramov avtorjev razstave.

Razstava, ki so jo člani društva pripravljali dobrih 6 mesecev, ne bi bila realizirana brez podpornikov, za kar gre zahvala predvsem Občini Brežice, družbi HESS, PMB, Artisku, Glasbeni šoli Brežice, podjetju Penina Istenič, Pošti Slovenije in Filatelistični zvezi Slovenije.

rado.kajtna@siol.net

Boštjan Petauer

Alpe-Jadran Fila 2018 v Varaždinu

Razstava Alpe-Jadran Fila se je odvijala med 18. in 21. oktobrom 2018 v Varaždinu, v sosednji Hrvaški blizu meje s Slovenijo, pod pokroviteljstvom Svetovne filatelistične federacije (FIP) in priznanjem Evropske federacije filatelističnih zvez (FEPA). Odvijala se je v prostorih Velike koncertne dvorane Hrvatskog narodnog kazališta. Ob tej priložnosti je bil izdan tudi lep katalog z vrsto poglobljenih prispevkov o hrvaški filateliji.

Prostori v obnovljeni, skoraj 150 let stari zgradbi, so bili primerni za tako vrsto razstave, ki je bila postavljena v dveh nadstropjih z dovolj svetlobe, kar je omogočalo normalen ogled razstavnih zbirk.

Razstavišče je bilo v dveh nadstropjih.

Na razstavi je poleg članic Alpe Jadran (Slovenija, Hrvaška, Madžarska, Švica, Nemčija, Avstrija in Italija oziroma deli nekaterih omenjenih držav) sodelovala

tudi Češka Republika, ki praznuje 100. obletnico izdaje prvih njihovih znamk.

Komisarji in sodniki smo stanovali v 17 kilometrov oddaljenih Varaždinskih Toplicah, kar je pomenilo v glavnem dvakrat dnevno vožnjo do kraja razstave. V programu je bil sicer predviden med obema krajema »shuttle bus«, ki pa ga organizatorji niso uspeli zagotoviti. Solidno prehrano smo imeli prej imenovani zagotovljeno v Študentski restavraciji, ki je bila od prizorišča razstave oddaljena približno en kilometer.

Za sodnike in komisarje je bil en dan organiziran obisk sedeža Varaždinske županije (njihove pokrajine) ter ogled mesta in mestnega muzeja.

Udeleženci razstave v Varaždinu, od leve proti desni: Lojze Tomc (razstavljavец in pomočnik komisarja), Veni Ferant (eden od obiskovalcev iz Slovenije in fotograf), Boštjan Petauer (komisar) ter Peter Suhadolc in Igor Pirc (sodnika).

Za udeležence razstave je bil organiziran tudi ogled mesta Varaždina.

Naslednji dan smo se udeležili ogleda gradu Trakošćan, enega najlepših dvorcev v sosednji državi, ter kosila v kmečkem turizmu, kjer smo sodniki in komisarji prejeli priznanja za svoje delo. Zvečer je bil Palmares, kjer so bila podeljena nekatera najvišja priznanja razstavljavcem.

Prva in zadnja stran medalje, ki so jo prejeli razstavljavci (tudi za enovitrinske eksponate!), komisarji in sodniki in je posvečena 100. obletnici prve hrvaške znamke. Foto: B. Petauer.

Med ogledom Varaždina so nas gostitelji popeljali tudi v mestni muzej, ki domuje v prostorih tamkajšnjega lepo obnovljenega gradu.

Žal pa je na sicer lepo razstavo vrgla slabo luč površna organizacija dogodka. Le nekaj dni pred odprtjem so organizatorji ugotovili, da imajo premalo vitrin, ki jim jih je nato posodila Pošta Slovenije. Le-te smo pomagali postavljati tudi tam prisotni Slovenci. Pri postavljanju eksponatov so bili problem ključi za odpiranje vitrin, ki smo jih ves čas iskali, saj jih nihče ni hotel spustiti iz rok. K sreči sem imel pri tem postavljanju pomoč kolegov Aleša Marinška, Igorja Pirca in Alojza Tomca, katerim se na tem mestu lepo zahvaljujem.

Za krono vsega pa so organizatorji do zadnjega dne razstave izgubili ključe posojenih slovenskih vitrin. Ker so komisarji, od katerih so morali nekateri potovati tudi do 800 km, na vsak način hoteli svoje eksponate, so začeli z raznimi pripomočki vlamljati v vitrine in jih pri tem kar nekaj poškodovali.

Že po razstavi smo prejeli opravičilo predsednika organizacijskega odbora razstave za vse organizacijske spodrsiljaje in pripravljenost za povračilo škode, narejene na naših vitrinah.

Naši razstavljavci so se na razstavi dobro odrezali, saj smo osvojili, med drugim, 2 zlati, 3 velike pozlačene in 4 pozlačene medalje. Podrobni rezultati so razvidni iz mojega poročila o razstavi na spletni strani FZS. Vsak razstavlavec je poleg diplome in ocenjevalnega lista prejel še medaljo (prikazano zgoraj), filatelistično darilo hrvaške pošte in katalog razstave.

bostjan.petauer@siol.net

Fotografije prispeval: Veni Ferant.

Staša Prah

Predstavitev znamke 100-letnica baleta v Sloveniji

Predstavitev znamke ob praznovanju 100. obletnice ustanovitve profesionalnega baleta v Sloveniji se je zgodila spontano, brez veliko priprav. Kljub temu je požela val navdušenja. Zgodila se je med odmorom premiere novega baletnega večera na novo glasbo slovenskih skladateljev Milka Lazarja in Draga Ivanuše v koreografiji Matjaža Fariča in Sanje Neškovič Peršin.

V Sloveniji se ne zgodi prav pogosto, da bi institucije, kot je *Opera in balet Ljubljana*, omogočale toliko novitet v enem večeru. Zato smo to posebno, svečano in posebej naelektreno vzdušje izkoristili tudi filatelisti. Dogodek je bil namreč priložnost, da se znamka predstavi občinstvu, ki je prišlo na prireditev zaradi nečesa drugega, ne zaradi znamk; na premiero so prišli zaradi navdušenja nad baletom, pripadnostjo avtorjem ali akterjem v predstavah.

Plakat z novo znamko je obiskovalce baletne predstave pričakal že na vhodu.

In izkazalo se je, da je tak način predstavljanja znamk zelo učinkovit, saj gledalci niso navajeni, da se med odmorom v gledališču zgodi še kaj drugega kot kozarec šampanjca in klepet. Očarani so bili predvsem nad tem, da so dobili v roke čisto pravo znamko. Prav

lepo je bilo opazovati, kako so tisti, ki so dobili mapico z znamko (hvala Pošta Slovenije za tako hitro in učinkovito sodelovanje), to po hodnikih ponosno kazali drugim, se fotografirali z njo in za trenutek je vladal občutek, da je tudi znamka nekaj zelo, zelo pomembnega. Za današnji čas in prostor, kjer se na predstavah znamk običajno srečujemo več ali manj isti obrazi, hočem reči predvsem filatelisti, naj bo ta dogodek inspiracija za še kakšno tako tiho in učinkovito filatelistično akcijo.

Akterji predstavitev (od leve): Tomaž Rode, predlagatelj znamke, Staša Prah, Bojan Bračič, Rajko Meserko, v. d. ravnatelja Opere.

Zelo rada bi se zahvalila tudi gospodu Tomažu Rodetu, predsedniku združenja baletnih plesalcev Slovenije, ki je v enem dnevu pripravil govor in podprl idejo, gospodu Bojanu Bračiču, ki je prevzel

vlogo zastopnika Pošte Slovenije ter predstavnika FZS in predvsem tistega, ki je sprožil organizacijo dogodka. Zahvala gre tudi gospe Lilli Beden za neverjetno pripravljenost za sodelovanje in hitrost s strani Pošte Slovenije in Operi, ki je

zaupala meni, da sem kot dramaturginja prvega dela baletnega večera in kot filatelista lahko združila dve strasti v enem večeru.

strahomira@gmail.com

Fotografije: Darja Štravs Tisu

Bojan Bračič

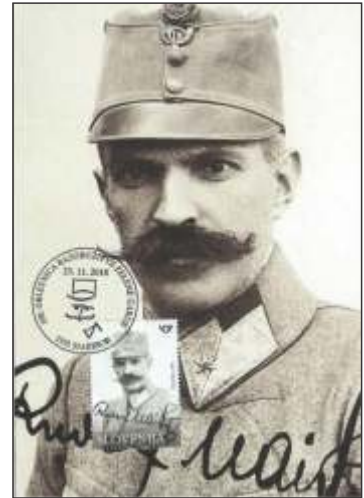
O generalu Maistru

Praznovanju 100. obletnice bojev za severno mejo Slovenije se je pridružilo tudi FD Maribor. Pripravili smo priložnostni žig v spomin na dan, ko je Maister razorožil nemško varnostno stražo *Marburger Schutzwehr* (23. november), ki so jo Slovenci zaradi zeleno-belih oznak imenovali kar *Zelena garda*.

Ta dan od leta 2005 praznujemo kot državni praznik.

Poleg priložnostnega ovitka, na katerem sta upodobljena spomenika Maistrovim borcem in Maistru samemu, smo žig izkoristili tudi za pripravo maksimum karte iz razglednice, ki jo je založil Umetniški kabinet Primož Premzl.

bojan.bracic@triera.net

Ne, to ni Krpan, ki tovari sol ...

To je naš neumorni Igor Pirc med ne-nehnim pretovarjanjem in prevozi koledarjev, zbornikov in rekvizitov, nujno potrebnih za izvedbo uspelega simpozija.

Nova knjiga Verigarji, 100 let

Še ena knjiga o Verigarjih je letos prišla na knjižne police. Izdala jo je Slovenska filatelistična akademija. Cena: 15€.

Na 40 straneh najdete zanimive prispevke: Zmago Jelinič Plemeniti, Znamke Zedinjene Slovenije; Janko Štampfl, 90 let Verigarjev, Rubrika Filatelija v Dnevniku; Jože Podpečnik, Kranjski deželni muzej v Ljubljani, distributer prvih slovenskih znamk Slavko Veselič; Verigarji, slovenska izdaja 1919-1920 (Jutro, 1934 in 1935); Cvetko Zupancič, August Jug, Julij Mayer, Prvi žigi na Verigarjih ...

Bojan Bračič

Predstavitev znamke 100 let Verigarjev

100. obletnica izida prve slovenske znamke je za filateliste zagotovo velik dogodek, zato smo se na izid znamke, ki je zaznamovala to obletnico, temeljito pripravili. Predstavitev je potekala v atriju Pošte Slovenije na Čopovi 11 v Ljubljani.

Najprej je Igor Pirc, predsednik pripravljalnega odbora Verigarji 100, vse prisotne seznanil s celotnim sklopom dogodkov, ki so že in še bodo zaznamovali pomemben jubilej. Navzoče je v imenu Filatelistične zveze Slovenije pozdravil njen predsednik Peter Suhadolc in poudaril pomen Verigarjev, prvih slovenskih znamk, s katerimi smo zaznamovali določeno mero samostojnosti in suverenosti dežele. Glavni govornik je bil eden naših trenutno največjih strokovnjakov za te znamke Bojan Kranjc, ki je v svojem nagovoru orisal čas in pogoje, v katerih so znamke nastale ter seveda znamke same in njihov pomen med zbiralci danes. Samo znamko je predstavil član posloводства Pošte Slovenije Andrej Rihter in ob koncu prireditve podaril nekaj prvih izvodov znamke in jo tako simbolično predal poštnemu prometu. Za kulturne užitke med govornimi točkami so poskrbeli člani trobilnega kvarteta Pihalnega orkestra KUD Pošta Maribor.

Predstavitev nove znamke se je udeležilo lepo število obiskovalcev od vsepovsod.

Pošta Slovenije se je tokrat izkazala poleg promocijskih map za obiskovalce tudi s tem, da je na predstavitev povabila avtorico znamke Tatjano Cvelbar, ki je na samem prizorišču podpisovala ovitke prvega dne, ki so bili pripravljani ob tej znamki.

Filatelistična zveza Slovenije je pripravila skromno zakusko, tako da so se prisotni po končanem programu še nekaj časa zadržali ob pogovorih, ogledu nekaj razstavljenih Verigarjev in nakupu novih znamk na izpostavljenem okencu Pošte Slovenije. Prireditve so se udeležili filatelisti iz različnih slovenskih društev, prisotna pa sta bila tudi novinar in snemalec POP TV, tako da je bil dogodek deležen vsaj nekaj medijske pozornosti.

bojan.bracic@triera.net

Foto: veni.ferant@gmail.com

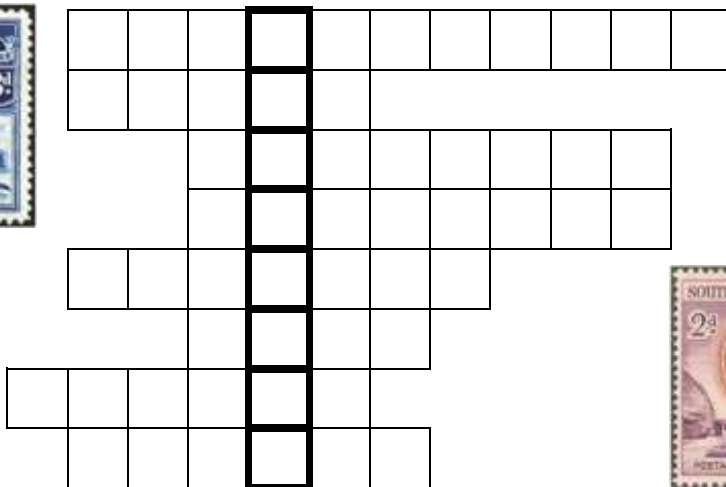
Primož Čebulj

Nagradna križanka - imena držav

Skozi zgodovino so posamezne države spreminjale svoja uradna imena. Največ takih držav je bivših kolonij, ki so z osamosvojitvijo spremenile svoje kolonijsko ime.

Druge so spremenile svoje ime zaradi spremembe političnih razmer v državi.

Spodaj je devet znamk držav, ki so spremenile svoje ime in se sedaj imenujejo drugače, kot na znamkah. Vaša naloga je, da ugotovite, kako se imenujejo danes. Osem novih imen držav vnesite pravilno v križanko. V označenih kvadratih ob pravilni rešitvi dobite novo ime devete države.

Med tistimi, ki boste pravilno rešili to nagradno križanko, bo žreb razdelil 3 nagrade. Prva nagrada bodo 3 eseji FZS, druga nagrada 2 eseja in tretja nagrada 1 esej FZS. Rešitve prepisite na papir in pošljite v kuverti z vsaj 1 lepo znamko do 31. januarja 2019 na naslov: Veni Ferant (FZS), F. Pohlina 2, 3310 ŽALEC. Kuverte bomo potem podelili šolskim filatelističnim društvom, zato jih opremite s čim lepšimi poštnimi znamkami.

Alojz Tomc

Prijetno zimsko branje

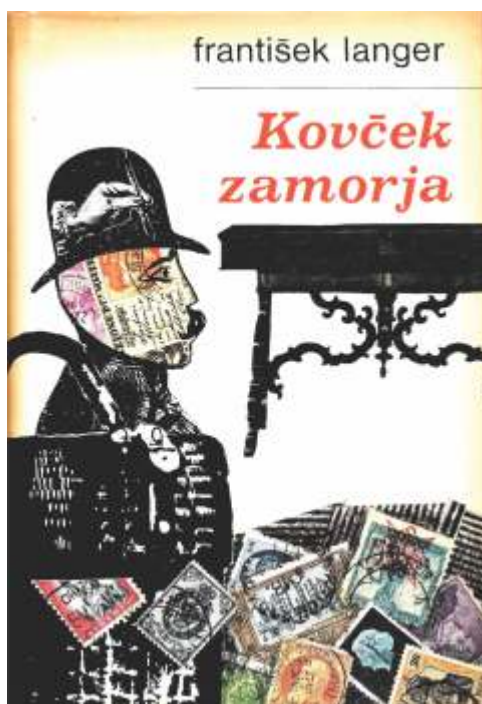
*Pozimi narava počiva. Prekmalu se stemni, dela zunaj je vse manj in tudi mi si lahko privoščimo več počitka. Končno bomo imeli nekaj več časa - tudi za naš konjiček. Morda decembra še ne, po praznikih pa zagotovo. Med počitkom bi za spremembo lahko prebrali tudi kaj sproščujočega in obenem tesno povezanega s filatelijo. Priporočam knjigo **Kovček zamorja** češkega pisatelja Františka Langerja.*

Pred kakšnimi desetimi leti mi je Miha (spomladi preminuli zaslužni filatelista Mihael I. Fock) poleg nekaj filatelistične literature posodil tudi drobno knjižico, ki me je popolnoma prevzela. Prebral sem jo na dušek, v enem večeru in nato še vsaj dvakrat, preden sem mu jo vrnil. Čez kakšno leto ali dve sem si jo sposodil še v knjižnici, kmalu za tem pa sem jo tudi kupil. Zdaj jo že nekaj let zapored vsaj enkrat letno preberem.

Gre za knjižico žepnega formata, ki jo je leta 1973 pod zaporedno številko 117 v zbirki *Svet v knjigi* in z naslovom *Kovček zamorja* izdala Založba Obzorja Maribor. Knjižica češkega pisatelja Františka Langerja v izvirniku nosi naslov *Filatelistské povídky* ali slovensko *Filatelistične zgodbe*, kar je tudi podnaslov slovenske izdaje. Izvirnik je bil tiskan leta 1964 v nakladi skoraj dvajset tisoč izvodov, ki je bila kmalu po izidu razprodana.

Knjižica obsega 147 strani in vsebuje sedem zgodb z naslovi: *Četverček rožnatih Merkurjev*, *Hajdarabad – letalska pošta*, *Očiščeno zunaj in znotraj*, *Kovček zamorja*, *I.R. OFFICIAL*, *Redki pretisk 2 F. 50 cent. Belgien in Colonia Popper*. Na koncu sta še dva prispevka in sicer: *Pisateljeva sklepna beseda* in *Bil je velik prijatelj Slovencev*. V sklepni besedi je pisatelj opisal svoj odnos do filatelije ter

kako in kdaj so nastajale zgodbe, na koncu pa je dr. Oton Berkopec, ki je knjigo prevedel v slovenščino, predstavil življenje in literarno delo avtorja, ki ga je tudi osebno poznal.

Založba Obzorja Maribor je na ščitnem ovitku, v platno vezane knjižice, zapisala: *»Po Jugoslaviji – tako pripoveduje ena od zgodb te knjige – je kmalu po prvi svetovni vojni potoval zelo sumljiv človek. Iz vsakega kraja, kjer se je ustavil, je poslal*

nekemu tujemu filatelistu pismo in v njem nekaj čezmorskih znamk za zamenjavo. Naša protiobveščevalna služba je domnevala, da je možakar vohun, ni pa mogla ugotoviti, kakšen šifriran pomen naj imajo posamezne znamke, zato je zaprosila za pomoč junaka Langerjeve knjige, praškega zbiralca Ignaca Krála. Ta je res kmalu dognal, da pomenijo sličice na odposlanih znamkah posamezne enote in rodove naše vojske. Ni se pa zadovoljil s tem uspehom, temveč je predlagal, da bo sam še naprej na isti način pošiljal na znani naslov napačne informacije. Iz znamk naj bi izhajalo, da pripravlja jugoslovanska vojska veliko ofenzivo na Zadar, ki so ga bili pravkar zasedli Italijani. Kmalu nato pa, glej ga spaka, udari D'Annunzio na Reko. Izračunal si je bil namreč, da bo to mesto, če je glavnina jugoslovanskih enot skoncentrirana v srednji Dalmaciji (kot so mu prišepetovale Králove pošiljke), le šibko branjeno. In tako je bil po mnenju Františka Langerja oziroma njegovega junaka, pripovedovalca zgodbe, samo neki češki filatelista kriv, da smo Jugoslovani tedaj to pomembno pristanišče izgubili.

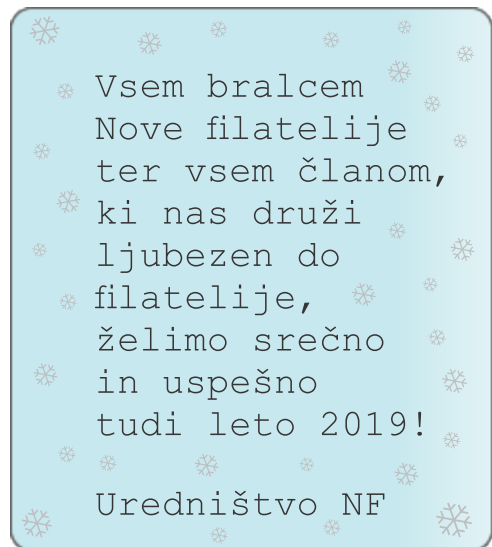
To, kar smo tu izdali iz vsebine dela, pa je le en primer, kaj vse lahko mojstrsko pero iztisne iz na videz tako puste in nerazgibane snovi, kot je filatelija in filatelistična strast. Mik te knjižice je še mnogo bolj raznovrsten. Najprej nas prevzame in prepriča s skopimi, a zanesljivimi potezami izrisana postava glavnega junaka, neustavljivo simpatičnega čudaka, ki živi samo za svoje nazobčane podobice. Potem je tu svet organizirane filatelije, v katerem se Ignac Král giblje, z vsemi svojimi človeškimi kuriozitetami in zabavnimi anekdotami. Resnejši toni pa zazvenijo iz pisateljeve pripovedi, kadar postane kaka zgodba o

znamkah zgodba o ljudeh, ki ni vselej komedija, ampak včasih tudi tragedija. Vendar seveda tudi najzanimivejši novelistični vložki nikdar ne izgubijo zveze z osrednjim predmetom knjige, namreč z znamkami. In končno bo nekoliko bolj filozofsko razpoložen bralec pod razgibano površino pripovedi odkrival arhetip moderne pravljice, v kateri postane revež, kot že junakovo ime pove »kralj« - seveda ne po čarovniji kot v starih časih, pač pa s specializacijo na nekem manj znanem področju. Skratka: KOVČEK ZAMORJA je delo, v katerem bosta poznavalec in laik našla toliko primernege zase, da bosta knjigo z užitkom prebrala.«

Tako kot češka, je tudi slovenska izdaja knjige kmalu pošla in po 45. letih od izida je v knjigarni seveda ne boste mogli kupiti. Lahko pa si jo izposodite v bližnji knjižnici ali pa jo (za ceno ene vstopnice za kino) kupite v kakšnem antikvariatu, bukvarni ali na internetu. Prijetno branje vam želim.

In posodite jo še svojim prijateljem, naj še oni malo uživajo.

alojz_tomc1@t-2.net

-
- 11.30–12.10** **Walter Leitner – Vorstellung auf Deutsch/v nemščini**
Die Post während der Kämpfe und der Volksabstimmung in Kärnten
November 1918–November 1920
Pošta med boji za Koroško in Koroškim plebiscitom november 1918–november 1920
-
- 12.10–14.00** **Odmor za kosilo/Lunch time**
-
- 14.00–14.30** **Boštjan Petauer – predavanje v slovenščini/In Slovenian**
Razpolovljene verigarke znamke
Bisected Chainbreaker Stamps
-
- 14.30–15.15** **Bojan Kranjc – predavanje v slovenščini/In Slovenian**
Prepis zapisnikov kontrolnih komisij poštne direkcije iz let 1920–1921 o poteku tiska
v obeh ljubljanskih tiskarnah
Copy of the Reports of the Postal Directorate Control Commissions from 1920–1921
on the Printing Process at two Ljubljana Printing Houses
-
- 15.15–15.45** **Per Friis Mortensen (Storytelling) – Presentation in English/v angleščini**
Storytelling in Traditional Slovenian Exhibits
Pripovedovanje zgodb v eksponatih slovenske tradicionalne filatelije
-
- 15.45–16.00** **odmor za osvežitev/Coffee break**
-
- 16.00–16.30** **Franc Klemenčič – predavanje v slovenščini/In Slovenian**
Verigarji – Posebnosti na znamkah za 2 kroni
Chainbreakers – Varieties on 2-krona stamps
-
- 16.30–17.00** **Per Friis Mortensen – Presentation in English/v angleščini**
10 Para Plate Construction
Sestava plošče za znamko za 10 par
4 Dinar Plate Construction
Sestava plošče za znamko za 4 dinarje
-
- 17.00–17.25** **Estera Cerar – predavanje v slovenščini/In Slovenian**
Predstavitve Muzeja pošte in telekomunikacij in zbirke verigarjev
Presentation of the Postal and Telecommunications Museum and the Chainbreaker
collection

Nedelja/Sunday – 14. 10. 2018

-
- 8.00–14.00** **Ogled priložnostne filatelistične razstave 100 let Verigarjev v Muzeju–Gradu Brežice**
Visit of the Chainbreakers Philatelic Exhibition in the Museum–Castle of Brežice
-

Opomba: Na koncu vsakega referata bo predviden čas za vprašanja in odgovore.

Remark: After each presentation there will be given time for Q & A

Bemerkung: Am Ende jeder Vorstellung ist die Zeit für Fragen vorgesehen

Zaključek simpozija

Conclusion of the Symposium

Schluß des Symposions

Filatelistična zveza Slovenije, Čopova 11 /p.p. 1584/, 1000 Ljubljana

Zbiranje predlogov za priložnostne poštne znamke 2021!

VABIMO VSE, KI ŽELITE SOOBLIKOVATI PROGRAM PRILOŽNOSTNIH POŠTNIH ZNAMK

Na znamkah želimo predstaviti izvirne in zanimive motive, ki bodo prikazovali našo naravno in kulturno dediščino, tehnične dosežke, aktualne športne in druge dogodke ter zaznamovali okrogle obletnice pomembnih dogodkov in rojstev znamenitih Slovencev in Slovenk.

Vabimo vse, ki želite sooblikovati program priložnostnih poštne znamk, ki bodo izdane v letu 2021, da svoje predloge pošljete do konca februarja 2019 na naslov:

Pošta Slovenije d.o.o.
Področje prodaje in razvoja
»Znamke 2021«
2500 Maribor

Vsem, ki boste poslali predloge, se prijazno zahvaljujemo za sodelovanje. Predlogov ne bomo honorirali in tudi ne vračali morebiti priloženega gradiva.

Program izdaje priložnostnih znamk, ki ga bo sprejela Komisija za izdajo poštne vrednotnic in potrdil pristojni minister, bo objavljen na spletni strani www.posta.si, v tiskani obliki pa bo na voljo na vseh poštah predvidoma konec leta 2020, zato o izboru predlogov ne boste posebej obveščeni.

Po vinjeto na pošto!

Letna vinjeta za osebna vozila
s kartico Diners Club
na 3 obroke ☐
od 1. 12. 2018 do 28. 2. 2019.

Na izbranih poštah*, razen pogodbenih, lahko kupite vinjete za leto 2019 za vse cestninske razrede. Imetniki kartice Diners Club lahko vinjete plačate v več obrokih. Najmanjša vrednost obroka od 1. decembra 2018 do 28. februarja 2019 je 30 EUR, po končani akciji, od 1. marca 2019 naprej, pa 40 EUR. Letno vinjeto za osebna vozila v vrednosti 110 EUR lahko tako do konca februarja plačate v treh obrokih. Nakup večjega števila vinjet je možen na največ 12 obrokov.

Vsem voznikom želimo prijetno in varno vožnjo.

Info: na poštnem okencu in 080 14 00.

Pošta Slovenije
Zanesljivo z vami!